

NOVI

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Novega Domoljubaa,
naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Novega
Domoljubaa«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

356 tisoč glasov večine.

Vsem je še v živem spominu, na kakšen način so se vršile zadnje volitve v skupščino. Pri nas so se vršile že mnoge volitve in nekateri bralci »Domoljubaa« so sami že nešteto krat volili za razne zastope. Ali se pa kdo izmed volivcev spominja, da bi se bile vršile volitve pod tako čudnimi okolnostmi, kakor so se vršile zadnje volitve? Ali je še kedaj komu na misel prišlo, da bi kakšna stranka, ki že obstoji dolga desetletja, ustavili vse njene časopise, s katerimi govori volivcem, se brani pred nasprotniki in pojasnjuje volivcem svoj program?

Ali se je že kdaj slišalo poprej, da so žerjavci kar cele vrste občinskih zastopov neposredno pred volitvami ali celo na dan pred volitvami razgnali in sicer v prvi vrsti raditega, da bi se zanesla med volivce zmešnjava in zbeganost.

Visoki gospodje, ki bi morali vsled svojega službenega dostojanstva biti povsem nepristranski, so se tako daleč spozabili, da so služili za orodje v rokah politične stranke. Udinjali so se politični stranki in šli na župane in jim obetali težke stotisoče, če nastopijo s samostojno listo proti Slovenski ljudski stranki. Kdaj se je to slišalo in kdaj se je prej kaj takega delalo?

Na stotisoče denarja so žerjavci in radikali po dr. Zupaniču razmetali za pijačo in za podkupovanje volivcev.

Nezaslišan pritisk so izvajali na uradništvo in učiteljstvo, ki ne trobi brezpozorno v njihov rog. S temi in takimi sredstvi so skušali pri nas razbiti strnjene vrste slovenskega ljudstva in ga odtrgati od Slovenske ljudske stranke, ki edina zastopa slovenski program, slovensko samostojnost v okviru te države in samoupravo slovenskega naroda.

Samo proti Slovenski ljudski stranki so uporabili vsa ta sredstva in vsa ta nasilja. Samo njej so ustavili vse njene liste, nobeni drugi stranki na Slovenskem niso ničesar napravili.

Toda tudi s temi nasilji niso upognili našega ljudstva. Slovensko ljudstvo je s trdno voljo izreklo, da hoče o svoji usodi na svoji zemlji samo odločiti.

Se neprimerno hujše kakor pri nas so pa divjali po Macedoniji, Vojvodini, Bosni in Hercegovini in sicer ne samo v volivnih pripravah, temveč posebno pri volitvah samih. Listi porečajo o nezaslišanih nezakonitostih, priče izpovedujejo tako velikanske sleparije, da jih človek ne bi mogel verjeti, če ne bi stotine prič izpovedovalo, da so vendar resnične.

Sedaj pa vpijejo in se bahajo po Sloveniji liberalci, češ, da imajo večino v državi in v skupščini. Toda v Sloveniji so si mogli pristaši vlade priboriti kljub vsemu nasilju, kljub milijonskim vsotam, ki so jih razpršili, samo bore dva mandata.

Vlada razglasa, da ima v skupščini par glasov večine. Kako je prišlo do te večine, je jasno po tem, kar smo povedali. Značilno je to, da vlada in naši liberalci zatrjujejo, da imajo večino v skupščini, ne upajo si pa trditi, da imajo večino med ljudstvom. Za stranke, ki so za red in zakon, ki so dalje za spremembo ustave, ki so za pravično ureditev države, se je izreklo 356 tisoč volivcev več, kakor za vlado. Kdo ima torej večino ljudskih glasov za seboj? Katero politiko je ljudstvo odobrilo? Ali ne politiko Davidovičeve vlade in politiko Slovenske ljudske stranke? Velikanska večina ljudstva je obsodila politiko sedanje vlade, če se je tudi po čudnih potih posrečilo spraviti par glasov večine med poslanci v skupščino.

Kdor ima večino za seboj, in sicer velikansko večino, ki se je vzdržala kljub nasilstvom in preganjanju, ta lahko z mirnim ocesom zre v bodočnost.

Če bi bil pravičen volivni red, bi morala opozicija kljub nasilstvom in nezakonitostim imeti velikansko večino poslancev, kakor ima velikansko večino glasov in volivcev za seboj. Volivni red je pa tak, da ima okrog 5 milijonov Srbov v skupščini 205 poslancev in nad 7 milijonov nesrbov samo 110 poslancev. Z drugimi besedami povedano se to pravi, da pride v nekaterih krajih na veliko manjše število

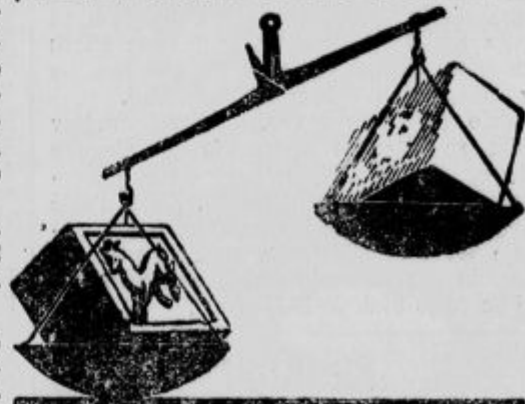
volivcev po en poslanec, kakor v drugih krajih.

Iz vsega tega je jasno, da sedanjega stanja, ki je krivično za Slovence in Hrvate, ne bodo mogli dosedanjí mogočnjaki vzdržati za nobeno ceno. Naj se naši liberalci še tako napihujejo, prišel bo tudi za nje čas obračuna. Velikanska večina ljudstva je proti dosedanjim mogočnjakom in volja tega ljudstva bo prišla sigurno do veljave.

Zato glejmo pogumno v bodočnost. Trdno se oklepajmo svojih organizacij in svojih časopisov. Po trdih dnevih preganjanja bo tudi slovensko ljudstvo v družbi s svojimi srbskimi in hrvatskimi zavezniki izbojevalo svoje pravice.

Blok nar. sporazuma in ljudske demokracije.

Pri volitvah 8. februarja je ogromna večina jugoslovanskih državljanov kljub najstrahovitejšim nasiljem žerjavovcev, pribicevcev in radikalov odločno izjavila za-

**MILO „GAZELA“ ODTEHTA
PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI**

vse manjvredne, cenejše izdelke.
DOBITE GA V VSAKI TRGOVINI.

htevo, da se izvojuje boj proti proti tatovom ljudskega premoženja, da se naredi sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, da se vsak narod sam odločuje o svojem gospodarstvu in kulturi. Kljub goljufijam, nasiljem, nepostavnosti in kršenju ustave od strani žerjavovcev in radikalov je za pravico, enakopravnost in svobodo glasovalo 863.000 volivcev več kot za sedanje vladne stranke.

Poslanci, ki so prejeli od ljudstva poziv, da izvojuje boj do konca, bodo to tudi izvršili. Pa tudi ne morejo in ne smejo drugače: ljudstvo bo gospodarsko popolnoma propadlo, če ga bodo trajno tako izmozgavali kot ga žerjavovske in radikalne banke.

Poslanci ljudske večine se tega dobro zavedajo. Zato so se v Beogradu zbrali voditelji ter napravili enotno bojno fronto proti tatovom ljudskega premoženja in razdiralcem države. Ta enotna fronta se imenuje: »Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije.« V tem bloku so dosedaj štiri stranke: SLS, Davidovičevci, Radičevci in muslimani.

Pri prvi seji, ki so jo imeli 23., 24. in 25. februarja so sklenili, da se blok narodnega sporazuma ne more pogajati z radikalno stranko kot celoto, ker je proti sporazumu in ker je pustila, da so se izvrševale pri volitvah take strašne sleparije, goljufije in nasilja, da je s takim načinom volitev ogrožen obstoj vsakega prava in reda v naši državi. Ugotavlja se tudi, da je kljub temu večina ljudstva odobrila politiko sporazuma in da bi bila ta večina pri svobodnih volitvah nad vse sijajna in popolna.

Dalje ugotavlja blok, da se narodni poslanci, ki so zaprti, protizakonito drže v zaporu, časi bi morali biti po členu 81 ustave takoj izpuščeni na svobodo, ko so bili izvoljeni. S tem si hoče vlada zagotoviti varno večino pri potrjevanju mandatov.

Zastopniki narodnega sporazuma ugotavljajo, da je tako postopanje brez vsake zakonske podlage in vsled tega čisto nasilje, in izjavljajo, da bodo sporazumne stranke v slučaju, če bi vladno nasilje preprečilo izvolitev čeprav samo enega narodnega poslanca, da ne bi mogel priti na sejo narodne skupščine, podvzeli najenergičnejše ukrepe, da preprečijo ustvaritev takega usodepolnega precedenta.

Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije je sestavil enoten program, ki so ga podpisali predstavitelji vseh štirih strank ter Nastas Petrovič. Ta program bo prvič objavljen v narodni skupščini.

Ko je vlada zaznala za ustanovitev bloka za narodni sporazum in njegove sklepe, je takoj sklicala sejo, da se posvetuje o novo nastalem položaju. Zakaj Pašić je vedno računal, da bo razbil enotnost opozicije ter eno ali drugo stranko pridobil zase, da okrepi svojo slabotno večino. Sedaj pa se je blok še bolj strnil.

NE KUPI

preje blaga za moško obleko, dokler si ne ogledaš specialno zalogo češkega in angleškega sukna na MIKLOŠIČEVI CESTI 4 v Ljubljani. — Cene tovarniške. Največja izbira. — Na veliko. — Na malo.

JOSIP IVANČIČ.

Blok narodnega sporazuma je največjega pomena tudi s tega stališča, ker je to prva praktična pot, da se najde pot do sporazuma med vsemi tremi narodi v Jugoslaviji. V bloku sede Srbi, Hrvati in Slovenci združeni na istem političnem programu. To pomeni več kot samo besede. Pri svobodnih volitvah dobi blok tudi ogromno večino poslancev in sporazum je ustvarjen. Stvar gre hvala Bogu naprej!

Vetrnjaštvo.

Slovensko ljudstvo je pri zadnjih volitvah kljub vsem nasilstvom in nezakonitostim, kljub preganjanju in obrekovanju dovolj jasno povedalo, da ne mara političnih pustolovcev, ki iščejo le sebe in žele le svoji častihlepnosti zadostiti. Vrglo je nepričakovano odločno v politični grob g. Prepeluha, ki je šaril okrog sedaj, ko se je menda že petič prelevil s hrvaško republiko.

Tega moža smo slovenski javnosti že dovolj jasno predstavili. Povsod je bil tako dolgo zadovoljen, dokler mu je neslo, ali je pa mislil, da mu bo neslo. Ko je zaslutil kje drugje večji kos belega kruha, je zajadral v ono smer in potem preklinjal to, kar je poprej blagoslavljal.

Bil je socialdemokrat najmanj 15 let ter vztrajno in živahno oznanjeval socialnodemokratski nauk. Kot tak socialdemokrat je po vojni v socialdemokratski stranki veliko pomenil. Bil je tudi v narodni vladi v Ljubljani. Takrat ni ničesar vedel, kako bo država urejena, takrat je bil vnet Jugoslovčan, saj je bil član stranke, ki se je imenovala Jugoslovanska socialdemokratska stranka. Takrat je menda na Slovence popolnoma pozabil. Tudi ni pisknil, da bi svoji stranki, katere zastopnik je bil celo v vladi, dopovedal, kako in kaj naj dela za slovenstvo.

Sedaj je pa postal kar hipoma silno moder. Sedaj silno dobro ve, kako bi se moralo takrat napraviti. Naše ljudstvo pa pravi: takih prerokov ne ceni, ki se šele po šestih letih zavedo, kako bi moralo biti poprej.

Ko so ga socialdemokrati zavržli, se je začel približevati SLS, ker je mislil, da mu bo tukaj dobro poslano. Takrat mu je bilo pri SLS vse resnično in pošteno. Ko je pa moral uvideti, da pri SLS ne marajo ljudi, ki tako spreminjajo svoje prepričanje, je začel gledati na Hrvaško. Pri zadnjih volitvah je mislil, da bi se dalo zanj kaj pridobiti na Slovenskem, če bi za Radičev pisarček pripravil na slovenskem ognjišču. Rotil se je s svojo hrvaško republiko po Slovenskem, da je pozabil celo na Slovenstvo, katerega je poprej tako proslavljal. Radič je izjavil, da so na Slovenskem samo njegove kandidatne liste postavljene, in da je tudi g. Prepeluh njegov kandidat. G. Prepeluh je to mirno prenesel in zlezel hrvaškemu Radiču v žep. Kakor rečeno, naši ljudje so takega »moža« lepo prijeli za rame in ga vrgli skozi okno slovenske hiše med politične mrliče.

Po volitvah se je pa začel zopet repenčiti. Zopet hoče vse najbolje vedeti.

Edino, kar zna, je pa to, da hujska hujsa kakor vsak najhujsi centralist in slovenski odpadnik proti SLS. Z Žerjavom, se zdi, da sta dobra. — V potu svojega obraza se tudi trudi opravičiti do dna pogošeno Radičevo politiko. Vse svojo vetrnjaško politiko pa hoče pokriti z besedo republika.

Te dni se je dogodil v Zagrebu značilen dogodek. Glavno glasilo Radičevcev, »Hrvat«, je prineslo v posebni izdaji, ki naj nadomestuje »Slobodni dom«, načelno izjavo o takozvanem Radičevem republikanstvu. Tukaj pravi »Hrvat« o Radičevcih, da so se domenili in so se povrnil zopet k tistemu nauku, ki ga je Radič oznanjal poleti, ko je vladala Davidovičeva vlada. »Hrvat« izrecno izjavlja, da so Radičevci zavržli republiko, in da sedaj uče, da bo naša država monarhija, kakor Angleška. To se pravi: oni so sedaj zadovoljni s tem, da bodi pri nas kralj s takimi pravicami kakor na Angleškem.

Tako so se spreobrnil Radič in Radičevci, učenec Prepeluh je pa to zamolčal. O tem neče ničesar slišati, ker misli, da so Slovenci le tako slepi, da se bodo le dali končno panati, če jim bo vztrajno eno in isto trobil. Toda tudi Prepeluh je mož takega kova, da bo takoj zasadil na svojo zastavo angleško monarhijo, če bo videl, da to kaže. Taki možakarji pa v slovenskem političnem življenju ne bodo nič pomenili, ker ne morejo in ne smejo pomeniti.

ZADRUŽNO GOSPODARSKI TEČAJI,

in sicer celodnevni s predavanji o pomenu in potrebi kmečko-strokovne organizacije, o vzgoji k varčevanju in o kreditnih združenjih, o živinoreji in mlekarstvu in eventuelno o drugih panogah kmečkega gospodarstva se prihodnji teden vršijo v sledečih krajih:

Horjul dne 9. marca.

Vrhnika dne 10. marca.

Gor. Logatec dne 11. marca.

Planina dne 12. marca.

Begunje dne 13. marca.

Tečaje priredi Zdržna zveza, ki pošlje na vsak tečaj po tri predavatelje iz Ljubljane. Ker so za poživitev združništva in za gospodarski napredek kmetijstva taki tečaji silno važni, skrbite za primerno objavo in za čim večjo udeležbo, zlasti med mladino.

Imenujte številko 4

pri nakupu za moško ali žensko obleko ter dobite en ROBEK za nagrado pri

LENASI & GERKMAN — LJUBLJANA, največja zaloga sukna.

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

PO SVETU

Predsednik nemške države Ebert umrl. V soboto 28. februarja je umrl prvi predsednik nemške republike Ebert. Njegova smrt je prišla popolnoma nepričakovano, kajti časopisi so nekdanj samo poročali, da je predsednik lahko obolel. Cela nemška država žaluje za svojim prvim predsednikom, ki je znal vse nemške dežele združiti in je po viharjih dnevih po prevratu Nemčijo zopet pripeljal na pot zakonitosti in reda. Ebert je bil rojen kot sin revnih staršev leta 1871. v Elberfeldu ter se je izučil za sedlarja. Kot sedlarski pomočnik je mnogo potoval in se je silno izobrazil. Že v zgodnji mladosti se je pridružil socialističnemu gibanju in je postal eden najboljših organizatorjev socialdemokratske stranke, ki mu je zaupala odlična mesta. Že pred vojno je bil izvoljen za državnega poslanca. Leta 1919. je pa bil izvoljen za prvega predsednika nemške republike. — Državne posle je prevzel začasno ministrski predsednik dr. Luther, v najkrajšem času bodo pa razpisane volitve za volitev novega predsednika. Volivno pravico za volitev predsednika imajo v Nemčiji vsi nad 20 let stari tako moški kakor ženske. Volilo bo okrog 30 milijonov volivcev.

Nemiri v Turčiji. V turški pokrajini Kurdistanu je izbruhnila vstaja, ki se je zelo razširila. Vstašem se pridružujejo tudi vojaki in orožniki. Turška vlada je sklenila mobilizirati pet letnikov in jih poslati nad vstaše.

Ustanovitev katoliške lige na Francoskem. Francoski katoličani so te dni ustanovili zvezo, katere namen je, boriti se za pravice katoličanov, ki jih jim kratijo brezverski framazoni. Na čelo te zveze so stopili odlični možje; med njimi so tudi generali, senatorji in poslanci.

Nova razorožitvena konferenca. Velešile so zopet pripravljene na razorožitveno konferenco, ki se bo to pot vršila v Ameriki. Seveda se tudi po tej konferenci države ne bodo nehale oboroževati. Diplomati se bodo spet vozili na izlete, prirejali ogromne pojedine, držali slavnostne govore in drug drugemu pihali na dušo, vse seveda na stroške davkoplačevalcev. Uspeh konference pa bo, kakor običajno tak, da se bodo izdatki za vojaštvo in oboroževanje zopet pomnožili.

Internacionala nacionalistov. (Mednarodna zveza narodnjakov). Italijanski fašisti so sklenili ustanoviti zvezo fašistov vseh držav, kjer so se že taki tiči pojavili. V to zvezo bi vstopili tudi naši orjunci. S tako zvezo bi radi fašisti prišli do veljave v vseh državah in jih vladali z nasiljem in proti volji narodov.

Plača ameriških poslancev. Ameriški poslanci prejemajo 18.000 dolarjev plače na leto. Poleg tega dobivajo še za vsakega člana po 500 dolarjev.

NAŠIM RODEBINAM priporočamo našo domačo Kolinsko cikorkijo, izvrstni pridelek za kavo.

NOVIČAR

d Tretja telovadna akademija Jugoslovanske orlovske zveze se bo vršila v nedeljo, 8. marca, ob osmih zvečer v veliki dvorani hotela Union. Že prvi dve akademiji l. 1922. in 1923. sta dosegli sijajen uspeh in so bili vsi udeleženci tudi iz orlovstvu nenaklonjenih krogov naravnost presenečeni ob lepoti in točnem izvajanju raznih telovadnih točk. Ta akademija po svojem izbranem sporedu ne bo prav nič zastajala za prvima dvema. Zato opozarjamo zlasti ljubljansko okolico na to prireditve, da se je v čem večjem številu udeleži. Vstopnice se prodajajo v trafiki Uniona in zvečer pred akademijo pri blagajni.

d Pismo iz Francije. Z ozirom na Vaše poročilo v »Domoljubu« št. 7 Vam sporočam, da sem se res potegoval za omenjene, da so se rešili. Pri tem sem imel do 200 frankov stroškov. Naši Slovenci so mi zložili za vožnjo in pota, ker sicer ne bi mogel dalje. Prišel sem v šumo in sem mislil, da bo tukaj bolje. Pričeli smo delati 7. januarja in delali do 23. februarja. V tem času smo dobili denarja na 7 mož 450 frankov, to je na moža 64 frankov. To je za pisanje, za obleko pa moramo posnemati Adama v raju. Šli smo 23. februarja k ravnatelju, da se pritožimo. Pa je rekel: kakor vam je ljubo, delajte ali pa pustite. Tako smo bili primorani šumo dovršiti, da se potem zopet podamo dalje. Tu je dosti naših ljudi, ki si ne morejo prislужiti potnih stroškov za vrnitev v domovino. Le malo jih je, ki res nekaj zaslužijo. Ko sem bil doma, so govorili, da je v Franciji zelo dober zaslužek. Pisal pa je »Domoljub«, da ni tako. Pa sem si rekel: »Domoljub« laže in tako najbrž tudi vi pravite, ki ste doma in bi radi v Francijo. Pa vam povem, poslušajte »Domoljuba« ter ostanite doma. Pozdravljam: Joško Samsa.

d Žerjavovci še vedno z vso besnostjo preganjajo krščanske učitelje samo zato, ker so krščanskega življenja in mladino v krščanskem duhu vzgajajo. To so povedali na merodajnem mestu. Nasprotno pa povsod porivajo naprej sokolske in orjunske učitelje, od katerih so mnogi ne samo slabi učitelji, temveč tudi po svojem življenju naravnost v pohujšanje otrokom in ljudem. Brezverska »Domovina« se seveda zavzema za ta preganjanja krščanskega učiteljstva, ker je tudi njena glavna naloga ta, da zatira v ljudeh krščansko življenje. O tem besnem preganjanju povejte tistim slepcem, ki verjamejo žerjavovcem, da niso proti veri.

d Med Sokoli se je po premnogih krajih razpasla grozna podivjanost. Plesi, pijska, dekleta, pretepi, bogokletstva — to se kar vrsti. Zdi se, da nekje sokoli to namenoma delajo, da s tem ljudi moralno kvarijo, ker jih le na ta način morejo pridobiti zase. V Stepanji vasi se je komaj nekoliko pozabil uboj Jakoba Pogačarja, ki

je padel kot žrtev sokolske vzgoje, že se je zgodil nov slučaj, ki se lahko zabeleži v zgodovino sokolske vzgoje. Fran Babšek, sokolski junak, je prišel na sokolski ples v gostilni Fr. Kregarja, kjer se je Babšek smodil okrog deklet dveh ljubljanskih trgovskih uslužbenec, vsled česar se je vnel prepir. Zato je Babšek v družbi z dvema pomagačema pričakal uslužbenca na potu, ter enega tako pobil z ročico, da je v bolnici umrl. Vendar Babška cel teden niso aretirali, ker je sokolski junak in se je stvar zgodila ob priliki sokolskega plesa. In še ko je bil aretiran, je šel orožnik na eni strani Ljubljanice na sodnijo, Babšek na drugi. Umestno bi bilo, če bi žerjavovci imenovali Babška za voditelja kakšne šole — bi bil po orjunskih in sokolskih načelih čisto na mestu.

d Sokolski blagoslov sveč. Na Svečnico je došlo k nekemu žerjavovskemu gostilničarju v Stepanji vasi par sokolsko vzgojenih junakov, ki so smešili obred blagoslova sveč. Celo gostilničarju se je to zdelo preogabno in je »gospodec« vrgel iz hiše. — To je sad Domovine in Jutra.

d Pa naj še kdo verjame! Kako so pred volitvami lagali Domovina, Jutro, Slovenski narod, da papež obsoja politikanje slovenske duhovščine, da bo ljubljanskega škofa zaprl v neki samostan in v zadnjih dneh pred volitvami so natisnili v žerjavovski tiskarni na velikem lepaku neko pismo, pod katerim je bil podpisan tajnik sv. očeta, kardinal Gaspari. V tem pismu stoji pisano, da sv. Oče prepoveduje dr. Koroscu in drugim duhovnikom kandidirati. Tako pismo ponarediti in še tako neumno, more samo pravno propal človek, kot so danes žerjavovci. Sedaj se vlada pripravlja, da bi sklenila s katoliško Cerkvijo konkordat, medsebojno pogodbo, kot je s vsemi državami. In »Jutro« piše, da so se začele težave, ker papež noče o tem nič slišati, da bi prepovedoval duhovnikom vtikati se v politiko. — Torej pred volitvami je papežev tajnik celo pismo »pisal«, da se duhovniki ne smejo vtikati v politiko, sedaj po volitvah pa papež baš nasprotno misli. Zdaj pa naj kdo verjame Jutru in Domovini.

d Varujte se brezverstva in moralne propalosti, ki jo brizga »Domovina«. Ne dovolite brezverskim listom vhoda v družino, da je ne zastrupe ter pahnejo v dušno nesrečo.

d Odkod denar? Žerjavovci so ponujali našemu zavednemu in odličnemu pristašu L. v Litiji 500.000 kron, če prestopi k njim. Drugemu pristašu H. iz litijske okolice so ponujali 200.000 kron z istim namenom. Koliko milijonov so pa v renici izdali takim, ki so to sprejeli, zlasti pristašem samostojne in komunistične stranke! Mi vprašamo le: odkod ta denar? Odkod vsi ti ogromni milijoni, ki so jih razsipali žerjavovci za volitve? Ali jih je mar dr. Žerjav zaslužil? Ali mar urednik

umazane »Domovine«? Davkoplačevalci bi lahko zelo točno odgovorili na to vprašanje.

d Električna centrala na Krškem polju. Po razsodbi velikega župana ljubljanske oblasti bi smela mestna občina Zagreb na Krškem polju skopati 11 km dolg kanal, da se napelje voda za električno centralo. Zadnji teden so se pričela pogajanja med koncesionarjo (t. j. Zagreb) in med udeleženci. Ker pa koncesionarja ponuja za odvzeto zemljo le od 2 do 10 kron za kvadratni meter, so se pogajanja prekinila. Kmet zemlje ni ukradel in od nje živi, zato je razumljivo, da nima za dve kroni naprodaj niti enega kvadratnega metra. Meščani v Krškem se pa sedaj jeze nad kmeti. Razumemo! Meščanom v nobenem oziru centrala ne more biti v škodo, ampak le v dobiček. Tudi zemlja za meščana, ki ne živi od zemlje, ampak od obrti, nima tolike vrednosti kot za kmeta, kateremu je zemlja kruh. Kdor more razumeti, naj razume, kdor še ne razume, naj počaka, da se mu po posvetilo v glavi!

d Občinsko upravo nekateri še vedno niso plačali za tekoče leto. Tudi precej občin še vedno ni naročenih. Vabimo in opozarjamo, da si vsak gospodar naroči ta prepotrebni list.

d Potres. 27. febr. zjutraj ob tričetrt na 7 se je Ljubljana zazibala v precej močnem potresnem sunku.

d Po en milijon kron dobijo carinarji v Osijeku, ker so odkrili tihotapstvo, ki ga je vršila tvrdka Hahn. Zato je bila kaznovana na 14 milijonov kron in ta vsota se razdeli med 15 carinarjev.

d Umrli je v Mariboru profesor msgr. dr. Anton Medved. Po celi Štajerski je bil znan kot zelo odličen cerkveni govornik. Spisal je življenjepis škofa Antona Martina Slomška. Bil je tudi navdušen in odločen narodni delavec, najprijetnejši družabnik in zelo plemenit značaj. Bil je v 63. letu starosti. Naj uživa večno plačilo!

d Umrli je v Ljubljani župnik v p. g. Janez Jelenec, ki je bil nazadnje župnik v Godoviču nad Idrijo, končno pa župni upravitelj pri sv. treh Kraljih nad Vrhniko. Star je bil 60 let. N. v m. p.!

d Umrli je v Ljubljani gdč. Marija Žitnik, sestra pokojnega poslanca dr. Ign. Žitnika. Pokoj njeni duši!

d Doraščajočim fantom dajte dobrih knjig, ki je pravi angel varih v najnevarnejših letih. Taka knjiga je po vsej svoji lepi vsebini Most v življenje od duh. svetnika Antona Čadeža. Dajte jo tudi vojaškim novincem, da jo vzamejo s seboj v garnizijo. Stane 16 Din, po pošti 17.50 Din. Dobi se pri Ničmanu v Ljubljani, Kopitarjeva ulica.

d Za dekliske godove najpripravnije darilo je prelepa knjižica: Dekliške pesmi od Silvina Sardenka. Sardenkove pesmi so zajete iz dna dekliskega srca in znajo prislusniti slednjemu in najbolj tajnemu utripu dekliske duše. Zato jih vsaka mladenka bere z velikim notranjim užitkom, ker vidi v njih svojo verno sliko. Knjiga je tudi po svoji zunanosti zelo lepa in stane 18 Din, po pošti 1 Din več. Dobiva se pri Ničmanu v Ljubljani, Kopitarjeva ulica.

d »Pevce« št. 1.—2. je izšel ter prinaša poleg raznih razprav in poročil tudi glasbeno prilogo na 8. straneh s tremi zelo lepimi skladbami, ki bodo našim zborom zelo dobrodošle. »Pevce« izvršuje za naše pevske zборе zelo odlično nalogo, da jim redno daje duševne hrane. Stare pesmarice so že vse premlele, tu pa vedno kaj novega, kar pevce razveseli. Pevca, ki je silno poceni (30 Din na leto) prav toplo priporočamo. Naroča se pri Upravi »Pevca«, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

d Novi poštni ravnatelj namesto umrlega dr. Debeljaka je Alojzij Gregorič, dosedanji ravnateljev namestnik.

d Kdo vse zapoveduje? Neki mažarski konjski hlapec je nekega dne začel zabavljati proti svojemu oskrbniku, češ: »Jaz, moram vedno samo ubogati in slušati, dočim drugi samo ukazujejo. Zakaj ne bi mogel še jaz kdaj zapovedovati?« Nato mu odgovori oskrbnik: »To si vendar nespameten! Ti ukazuješ vendar svojim konjem, jaz ukazujem tebi in moj gospodar ukazuje meni.« »Kdo pa ukazuje gospodarju?« »Vreme in davkarji! Vremenu ukazuje Bog.« »Kdo pa davkarji?« »Vrag.« (Slovenec bi rekel: Zerjavov in Pueljev centralizem, kar pa je približno isto.)

d Zapri so v Mariboru poštnege uradnika Kosérja radi nerednosti, ki jih je naredil na pošti. Koser. Koser je Sokol in orjunc. Za svoj posel na pošti je dobil pač zgled. Kar smejo visoki gospodje, zakaj bi pa on ne. Sokolska in orjunska načela pa temu ne nasprotujejo.

d Cestni rop. Pri mostu tik vasi Radomlje pri Kamniku se je izvršil dne 19. februarja okoli pol osme ure zvečer predrzen cestni rop. Trije neznani roparji so napadli posestnikovega sina Franceta Žnidarja iz Velikega Megna in so mu vzeli 1750 Din. Po izvršenem ropu so pobegnili v bližnji gozd. Žnidar ni nobenega od roparjev spoznal, pač pa jih je precej natančno opisal.

d Zalostna smrt na pustni dan. Na pustni torek zvečer okrog 10 ure je ustrelil pos. sin Franc Kolenec iz Dol. Pirošice pos. sina Mihaela Baznika Ježinca iz Gor. Pirošica, ki je bil takoj mrtev. Oba sta seveda še poprej v družbi nedoletnih fantalinov pijančevala čez policijske uro pri jedarskem stebur Rudetu Golobu. Povodom te strašne nesreče vprašamo resno: kdaj bodo prišli naši starši do spoznanja, da je treba začeti deco vzgajati že takrat, ko še v zibelci leži!

d Strašen umor. V Šmihel pri Novem mestu je došlo poročilo, da je bil 9. febr. t. l. ubit in v baraki zažgan Anton Pirc, 31 let star z Vel. Podljubna 28; ubita je tudi njegova 17 letna žena in 7 mes. stara hčerka. Njihove kosti so zbrali v šumi, kjer je bil pisar in so jih pokopali na pokopališču v Cetingradu na Hrvat. v skupen grob. Od moža je ostalo pol glave, prsi in ena roka; od žene nekaj las, od otroka pa nič. Njegov brat, kateremu je bilo tudi vse uropano, je po smrti ušel le po naključju, ker ga je gospodar šume poslal iskat in zbirat vozniče.

d Čaruga in Prpič obešena. Znana razbojnika Čaruga in Prpič Veliki, ki sta

bila z dvema drugima tovarišema obsojena radi umorov in ropov na smrt, sta bila 27. febr. v Osijeku na dvorišču justične palače obešena. Navzočih je bilo kakih 1500 gledalcev. Ostala dva razbojnika sta bila pomiloščena na večletno ječo.

d Slovenka umorjena v Ameriki. V Pittsburgu, Pa., je šla 24 letna Angela Podvasnik po opravkih v sosednje mesto. Nazaj se ni vrnila. Starši in bratje so jo začeli s pomočjo policije iskati. Čez nekaj dni so našli njeno mrtvo truplo, stoječe do pasu v reki Ohio; na njem so bila znamenja težkih udarcev. Do reke je vodila sled avtomobila. Zločin še ni pojasnjen.

d Družina z največ otroci na Ogrskem. V nekem mestu na Ogrskem so obhajali stoletnico ustanovitve. Ob tej priliki so razpisali tudi nagrado od enega milijona kron za najrodovitnejši par Ogrske. Nagrado je dobil nek svinjski pastir Ivan Ignacz, ki je vzgojil šestnajst otrok, od katerih jih je še petnajst živih.

VOJASKE ZADEVE.

Sprejem mladeničev v podoficirsko šolo v Belgradu. I. pešađijska podoficirska šola v Belgradu bo do konca aprila t. l. sprejela večje število gojencev. Lastnoročno pisane prošnje za sprejem je treba poslati poveljstvu te šole do konca aprila 1925. Mladeniči, ki bodo sprejeti, bodo morali priti v šolo 4. maja ob 7. uri zjutraj. Šola traja 2 leti. Čez poldrugo leto se gojenci povišajo v čin podnarednika. O tem, kako je napraviti prošnjo in kaj je treba prošnji priložiti, dajejo potrebna pojasnila županstva in glavarstva.

Vprašanje: Letos sem bil potrjen na polni rok. Rojen sem leta 1903. Moj oče je služil v Avstriji 3 leta in je star 64 let. Brat, ki je rojen 1894, je služil od leta 1914. do konca vojne in je bil nato še na orožnih vajah. Ali imam jaz pravico do skrajšanega roka?

Odgovor: Kot tretji član družine, v kateri sta pred Vami služila polni rok, imate pravico do skrajšanega roka. Skrajšan rok bi si bili že lahko izposlovali ob priliki nabora in bi ne bilo treba delati posebne prošnje. Če ste pa to priliko zamudili, pa vložite na komando vojnega okrožja prošnjo, kateri priložite potrdila o tem, koliko časa in kje sta služila oče in brat.

Vprašanje: Oče ni služil niti v Avstriji, niti v Jugoslaviji. Brat pa je služil kot prostovoljec 6 let, nakar je umrl. Sedaj sem edinec, rojen 1905. leta in grem letos na nabor. Ali bom oproščen, ali bom služil skrajšan ali polni rok? P. L. T.

Odgovor: Vaše vprašanje je pomankljivo, ker niste navedli podatkov o davkih. Če ne plačujete nad 20 Din davkov in imate posestvo ali obrt ter če skrbite za svojce (mater, sestro), boste oproščeni; drugače pa boste služili skrajšan rok.

Vprašanje: Kje dobim potrdilo o plačani vojaški taksi, oziroma kje je treba plačati takso?

Odgovor: Novi vojaški zakon je glede plačevanja vojaške takse predpisal nove določbe, ki se pa še niso izvedle. Obrnite se v Vaši zadevi s pismeno vlogo potom okrajnega glavarstva na komando vojnega (Dalje glej na naslednji strani spodaj.)

SIROM · DOMOLJUBINE

IZ PREDDVORA NAD KRANJEM.

Ob otvoritvi tukajšnjega šolskega odra, za katerega je zbiral po lani prispevke tukajšnji učitelj Inkret, je v svojem otvoritvenem govoru upravitelj šole Peter Jocić povdarjal, da je bil oder zgrajen za šolsko mladino in le z dovoljenjem iste se sme uporabiti v druge, pa le dobrodelne svrhe. Med drugim je tudi slovesno zatrjeval, da je šolski oder nadstrankarski. A kmalu se je pokazalo, da je bil šolski oder zgrajen zato, da bi se širila v Predvoru liberalna olika, ki se je res kmalu začela. Namesto predstav šolske mladine, za katero je oder postavljen, igrajo večinoma le odrasli, kateri trobijo v rog tukajšnjega liberalnega učiteljskega. V »Jutru« in »Domovini« se bahajo, da so imeli že 13 predstav v tej sezoni. Resnici na ljubo bodi ugotovljeno, da so imeli v tej sezoni le pet predstav, in sicer za šolsko mladino samo ena, potem Miklavžev večer, pri katerem so se razdeljevali le piškoti iz obilo nabranih jajc, masla in moka po hišah. Potem je bila predstava 8. decembra, pri kateri se je plesalo celo med odmori zadaj na stojščih in po igri ne glede na adventni čas. Kakor znano so pri tej predstavi upijali celo nekoga šolarja. Potem se je na šolskem odru Silvestrov večer proslavil s plesom in pijačo. Tudi zadnja predstava »Velika repatica« se je končala s plesom. Pri tej predstavi sta se posebno izkazala delavci Kveder in dičana Jožica ali »primadona šol. odra« kot jo Inkret imenuje v prizoru s cmokarjem, nad čemer so se zgrazali celo pristavi šolskega odra. Splošna sodba je bila, da spada taka kulturna zabava uprav v grajsko štalo. Odkar je uprizorila šolska mladina predstavo pod vodstvom prejšnjega občine prikljubljene šolskega voditelja g. I. Miheliča, če nismo videli nobene dobro dovršene predstave šolske mladine. Kako se je v šoli otrokom prepovedalo brati »Slovenca« in »Domoljuba«, in kako je v šoli pred volitvami agitiral učitelj za »Domovino«, o tem danes ne bomo pisali. Povedati smo samo hoteli, kako lika šolski oder pod vodstvom Inkreta in upraviteljstva Jocićevim. Če kdo hoče, si lahko ogleda oliko šolskega voditelja Inkreta na grajskem zidu, kjer se blišči črno na belem. Končujemo z be-

okrožja, kjer boste dobili potrebna navodila.

Vprašanje: Letos imam 3. nabor, rojen sem leta 1903. Oče je umrl l. 1924. in ni bil vojak. Dalje imam mater, 4 sestre in brata, ki je rojen leta 1905. Brat pa noče doma delati. Zemljiškega davka nimamo, pač pa hišnega. Iz tega je razvidno, da sem hranitelj družine. Ali bom oproščen? F. B.

Odgovor: Ker nimate brata starega 20 let, ne morete biti oproščen. Vojaški zakon je v tem oziru zelo strog in se ne ozira na to, če brat noče doma pomagati.

Vprašanje: Mojemu sinu je bilo pokradeno pri vojakih več vojaških predmetov. On si je moral nabaviti za svoj denar stvari, ki so mu bile pokradene. Sedaj pa tirja njegova komanda 792 Din za predmete, ki so mu bili pokradeni. Kaj naj storim, ali sem dolžan plačati?

Odgovor: Ako je sin škodo poravnal, niste dolžni ponovno plačevati izgubljenih predmetov. Najbolje je, da gre sin k okr. glavarstvu in naj tam navede, kdaj je škodo poravnal in komu. Navede naj tudi priče, ki so to videli.

sedami kokrske Julke; Le neustrašeno naprej po začetni poti. Zdravilo

BOHINJSKI GLASNIK.

Volitve v narodno skupščino so za nami. Izpadle so častno za SLS, saj si je priborila v zvezi s klevetami tudi v Bohinju absolutno večino, drugod v Sloveniji pa mnogo čez sto tisoč glasov. Od samostojnežev je edini Pucelj s težavo prodr. Zgodilo se je torej točno tako, kot je prorokoval pred volitvami »Bohinjski glasnik«. »Kmetijski list«, ki je mogočno oznanjal, da dobe Puceljevi tovariši, srbski zemljoradniki gotovo petdeset poslancev, se je temeljito urezal, kaj si Puceljem vred jih bo le pet. Kaj pomeni tako številce pri 315 poslušalcih, ve vsak razumen človek. Naj bi bila peščica, sicer dobrih gospodarjev, ki so se dali pred volitvami potegniti, vaj odsej previdnejša. Upravičeno želje in zahteve bohinijskega ljudstva bo mogoča uresničiti le Slovenska ljudska stranka, za katero stopa prejkoslej takorekoč ves slovenski narod, ki bo v zvezi s hrvaškim ljudstvom in s poštemimi zastopniki srbskega naroda v doglednem času imel odločilno besedo v naši državi. Vse to pametni in pošteni Bohinjci vedo in bodo tudi v tem smislu uravnavali svoje korake. Par zasleplencev pa naj še nadalje koraka ločeno od ogromne večine slovenskega ljudstva, če si res domišljajo, da bodo izboljšali njihov položaj prefrigan »samogospodarsko« delovanje — školske srajce.

DOBRNIC.

Nenadoma je moral zapustiti Dobrnič in se naseliti v Gaberje pod Gorjance gospod učitelj Boris Grad. Bil je vzor kršč. učitelja. Kako Te bomo pogrešali — dragi Boris — pri fantovskih sestankih, zakaj, nisi nam bil samo učitelj, prijatelj takorekoč, skoraj brat. — Kako si vedno s veseljem sahajal v našo pripravo fantovske družbe, nas vabil k sebi v stanovanje. In res — kolikokrat smo se navzili veselja, v dolgih simskih večerih, se naslajali ob aviranju violine; delali nečisto za bodočnost. — In sedaj? — Zapustiti si nas moral tako na hitro, da se niti poslovili nismo, nismo Ti mogli podati roke v slovo... A vedi, g. Boris, da pozabili Te ne bomo nikdar, ker pregloboko si zapisan v našem spominu. Spominjali so Te bomo vedno s hvaležnostjo. Mi pa ostanemo, kar smo bili. Na novi službi Ti pa želimo velike uspeha. — Bog živil!

ST. VID — PLANINA.

Dne 16. t. m. se je poročil Alojzij Tovornik s gđ. Matildo Zakošek iz Zagorja. Bil je več let navdušen ter sproti načelnik tukajšnjega Orla. Ob tej priliki so zavedni in veseli svatje zbrali za tukajšnji odsek 310 Din. Bog plačaj Novoporočencema pa obilo sreče in blagoslova. Bog živil!

Z DOBRUNJSKE OBCINE.

Za zaupanje naših volivcev so se pri zadnjih volitvah najbolj pulili naši žerjavovci, ki so imeli vse polne plačanih agitatorjev. Posebno se je trudil mojster s Fužin, ki je gotovo zaslužil, da ga prihodnji postavijo za kandidata v državni zbor. Ni niso pomagale laži, grožnje s davki, s Italijani, da pridejo takoj sem, če dobimo avtonomijo, ki je hoče SLS. Kljub temu, da so imeli osem shodov in da je v naši občini doma propadli žerjavovci kandidat g. Zebal, so sijajno propadli. Z gotovostjo so računali nad 200 glasov, dobili so jih pa 74. Posebno so pogoreli na volišču Sestro, kjer so dobili samo 14 glasov in so še za 5 glasov nazadovali od zadnjih volitev, čeprav so tu najbolj agitirali. SLS je izšla iz tega boja v naši občini sijajno: dobila je 708 glasov, dobim val nasprotniki skupaj 233 glasov. Čast zavednim volivcem! Niš se ni treba bati žerjavovega agitatorja, ki je rekel: Jas bom gorel, da se vsem, kar jih je od Hrušice proti Sestrem, ki niso volili žerjave, naložil trikrat večji davek, da bodo čez tri leta radi val volili žerjave. Kmetje in delavci! Ali se te vaši prijatelji? Ne! Vaša stranka, katere ste val volili, je SLS in ta se

bo borila, dokler ne bo res odločevala ljudska volja, ne pa stranka nasilnežev. — Občan.

PREŽGANJE.

Nekaj dni po razpustu obč. odbora Trebejvskega in odstaviti župana, je tu neki potepuh hvalil našega gerenta Cveka, ga poveličeval kot smagovalec in trošil silno neumne laži, med temi »Skolijaki tajnik je sedaj nesel vašemu fajmoštru ukaz, da mora v 14 dneh iz Prežganja. Sam papež je ta ukaz dal ven, 13 županov je čez noč odstavljenih in 12 fajmoštrov pa mora v 14 dneh prodati Ljubljansko norišnico bo treba odločno povečati.

IZ AMBRUSA.

Dne 21. febr. sma položili v zemljo Janem Küniga iz Bokra, p. d. Kineta. Bil je moj poštnjak, daleč na okrog poznan. Dober gospodar in vzgojitelj svojih otrok. Bil je več let občinski odbornik. Takih mož potrebuje sedanji čas: odlično vernih, značajnih in poštenih. Bodi za zgled sadanjim rodovom. Bog mu bodi plačnik v večnosti. — Dne 14. in 15. sma pa imeli protialkoholno predavanje in sicer 4 krat; enkrat za šolsko mladino, 3 krat pa za odrasle. Predavatelj g. I. Pahor iz Ljubljane je lepo opisal škodljivi vpliv alkohola na človeško telo pa tudi na premetenje, obenem pokazal na skopičnih slikah. Udeležba je bila vsakokrat obilna. Dal Bog, da bi predavanje imelo kaj vsepa.

IZ BOH. BISTRICE.

(Prosvetno delo.)

Po otvoritvi novega Prosvetnega doma, ki se je izvršila 28. septembra 1924, vlada v njem veselo delovanje. Orli in Orlice pridno telovadijo, vrše se razne seje, sestanki, predavanja itd. Seveda zavzemajo tudi dramatične predstave važno mesto. Doslej se igrala razna društva sledeče igre: Orli: Repošter in Očetova klet. Prosvetno društvo: Mlinarji in njegove hči, Ulice št. 15 in Babilon. Gasilno društvo: Razvaline življenja, Pogodbe in Zupanovo Mleko. Društvo Soča: Zakonske zmešnjave. Šolska mladina: Gorčni čar. Vršili sta se doslej tudi dve predavanji: eno e francoski revoluciji, drugo pa je bilo sdruštvene vsebine. — Ker je g. nadučitelj prestavljen v Ljubljano, je odstopil kot predsednik Prosvetnega društva. V nedeljo 23. feb. se je zato vršil občni zbor. Izvoljen je bil nov odbor s g. županom Mavričem na čelu, ki nam je porok, da se bo društveno delo stalno izpopolnjevalo in vsestransko napredovalo v blagor in čast bohinijskega ljudstva.

ADLESICI OB KOLPI.

(Umazana »Domovina«.)

Zadnje volitve so pokazale, da se ljudje zavedajo, kakšnega pomena so volitve. Zakaj kljub jako slabemu vremenu je bila udeležba volivcev častna. V naši občini brez vsaj Bojanec se niso samo štirje volivci udeležili volitev, čeprav je volivcev okoli 120 in po večini oddali glasove za SLS, ki se edina bori za naše pravice. Taka je prav, le vztrajno se je držimo, gotovo bo pravica premagala nasilje. — Pa ne mislite, da smo v Adlesičih brez zgarajev, ki strcasje svoje enomogle jezo nad vsem, kjer vidijo, da se dela kaj dobrega in v korist ljudstva. Take je sadnje čase kar mrgolele po umazani Domovini samih umazanij. Se je spravil dopis in je grdil najprej sv. misijon, potem g. župnika. Da bi bil še bolj pešeh v svoji omejenosti, se je spravil nad Hranilnico, katere uspešne deluje v korist ljudstva še čez leto. Čeprav se ji rekli ob njeni ustanovitvi ljudje dopisunovega kova mrtvorene dete, pa da se dete sadavilo nje in njihove podle načrte. Kar se tiče mislijo, vame vsi, da bresvercem ni svota nobena stvar in ni šuda, da se je osmelil proti našim vernim ljudstvom.

CERKLJE OB KRKI.

(Prežgnani krščanski učitelj.)

»Jutro« z dne 26. januarja t. l. pravi, da je naš g. nadučitelj Rostohar zato prestavljen, ker »v teh krajih prehaja radičevizem in republikanizem že v šolsko mladino«. To je pa nekaj, kar more razumeti samo kak norec. Radičevizem in republikanizem da prehajata že v šolsko mladino! Torej je na vsak način že več kot gotovo, da mora biti v teh krajih že šolska mladina opredeljena politično, in sicer: na radičevce (= republikance), na Propelnihove republikance, na Murzove republi-

kance, na komuniste, na klerikalce, na samostojne kmete, na socialdemokrate in na državotvorne demokrate (SDS). In če so šolarji politično opredeljeni, so norci tisti, ki tega ne zabranijo, to je celokupno učiteljstvo, a če niso, so pa norci tisti, ki so pisali v »Jutru«. In celokupno učiteljstvo tukajšnje šole, ki je včlanjeno v veliki večini v Uju, je na ta »Jutrov« argument »izjavilo, da dobro pozna vsak njemu izročeno dečo in da vsakdo dobro ve, da ni niti trohlice sledu o kakem političnem opredeljenju med šolarji. Pa je reklo celokupno učiteljstvo, da bi kaj takega sploh ne bilo mogoče, magari da bi g. nadučitelj bil slep in gluha za take pojave, kot trdi »Jutro«. A »Jutro« bo pa le trdilo, da je g. nadučitelj baš zato prestavljen. Zakaj ne bi bil on kriv tudi boljševizma v Rusiji in fašizma v Italiji? Sicer pa: magari recite kar hočete, mi vemo, da ste ga pogнали, čeprav je stalno nameščen in čeprav ni niti najmanjšega vzroka, zato in prav samo zato, ker je krščanskega mišljenja, ker ni Uju in Jedeesar. Drugačnega vzroka pri belem dnevu z lučjo ne najdetel!

VRHPOLJE PRI MORAVČAH.

(Smrt vzor matere.)

Dne 8. februarja je neizprosna smrt izrgala iz naše srede vzorno mater Marijo Cerar v 64. letu starosti, p. d. Čurnove mamo iz Sp. Tustanja. Pokojnica je bila znana daleč na okrog kot zelo dobra mati in usmiljenega srca napram bližnjim in daljnjim revežem. Obenem pa nad vse skrbna mati svoji družini. Zlasti pa nam je bila zgled prave krščanske pobožnosti. Svetila Ti večna luč! Zaljubljenim domaćim iskreno sožalje.

DOLENJA VAS PRI RIBNICI.

Gospod urednik, dovolite v našem ljubem Domoljubu toliko prostora, da zabeležimo nekaj, kar želimo, da izve čim širša javnost iz časa volitev nekaj! Na dan volitev je namreč nastopila Nemška vas tako lepo in vzgledno, da so občudovali njeno zavednost vsi, ki so videli moše in fante iz Nemške vasi stopati na volišče. Ob 1. popoldne so se vsi volivci, 60 moških fantov, zbrali na sredi vasi, potem pa odkorakali na volišče po širji v vrsti kot urejena stotinja. Na čelu je stopal obh. svetovalec, tovarnar in podjetnik g. Pavel Češarek, poleg njega pa obh. svetovalec Jos. Češarek in obh. odbornik France Klun. Na mostu v Prigorici jih je sprejel tamburaški zbor prosvetnega društva iz Dolenje vasi, ki jih je spremljal na volišče. Tu so oddali vsi kot en moš svoje glasove za SLS tako molote in odločno, da se je vsakdo čutil lepemu nastopu. Ob čisti v Podgorici in Dolenji vasi so stale goste gruč gledalcev in gledalk, za mnoge je bil prizor tako lep in genljiv, da je tu in tam sabslesta solza. »Dokler imamo še kaj takih moških fantov se ne ustrašimo nikogar«, so se čuli glasovi iz množice gledalcev. Čast zavedni Nemški vasi! Pa so se postavili tudi naši Rakitničani, ki so razen dveh starih moških vsi prišli volit in s nesnatno izjemo dveh, so vsi izkazali za SLS. Istotako Blata, odkoder so prišli vsi volivci in vsi volili SLS kakor tudi Zadoljniki, ki so niso ustrašili anega. Naša Dolenja vas pa je pokazala tako nesnatno številce nasprotnikov, da smo je veseli: vas šteje 140 hiš. Priznati moramo lepo postrvovnost Grčarom: v soto slabi poti so prišli in glasovali za našo SLS. Koliko je bilo letanja po Prigorici, kako so plačanci trosili plakate in grde liste, pa vendar je ostala cela vas kot nekaj trdna in nesmajna, smešane izjeme jej še ne vzamejo starega slovesa. Zato je bilo mogoče, da smo dosegli kot še nikdar 93,5 odstot. vseh oddanih glasov za SLS. Čast našim fantom in moštem!

PRODAM okoli 250 starih in novih KNJIG po nizki ceni. Na zahtevo pošljem seznam vseh knjig, ki so na prodaj. — FRANC KRAMAR, organist, TOMISLJ, p. Ig. 1261

Odda se služba

MEZNARJA in ORGANISTA.

Ponudbe na župni urad BUČKA.

1336

Izjava. Podpisana prekleujem in obžalujem, ker sem očitala šolskemu upravitelju gosp. Petru Jociju v Preddvoru, da je strankar in v šoli z otroci strankarsko postopa.

NEŽA MRKUN, Bačelj št. 7.

POLITIČNI ZAPISKI

p Žerjavovci zelo trepete, če bodo mogli ostati še v zvezi z radikali. Zakaj v velikem delu radikalov je vedno večje sovraštvo proti žerjavovcem in pribiževancem, ki jih dolžijo, da so krivi največjih nasilij, ki so se zgodila ob volitvah in ki so tudi radikalom v inozemstvu vzela ves ugled, razen pri Mussoliniju. Žerjavovci zato na vse pretege moledujejo pri Pašiču, da bi jih sprejel v stranko. Pašič sam bi to naredil, pa se boji silnega odpora, ki bi nastal med boljšim delom radikalov. Že sedaj se ti radikali bore, da bi korupcijo izgnali iz radikalne stranke, če pa jo okužijo žerjavovci in pribiževci s svojo propalostjo, so prepričani, da radikalna stranka izgubi slednjo oporo pri ljudstvu. V svojem časopisju se delajo žerjavovci silno korajžne, dočim se med seboj neprestano posvetojujejo, kako bi se rešili.

p Veliko preganjanje komunistov so zopet uprizorile centralistične stranke. Policija je odkrila neko tajno komunistično organizacijo »Rdečo pomoč«, katere namen je bil gmotno podpirati komuniste. Vlada je zaprla celo vrsto komunistov ter izvršila celo vrsto hišnih preiskav. Pred volitvami jih je pustila pri miru, ker so komunisti zlasti po deželi volili Žerjava. Zato prejemajo sedaj plačilo. — Komunisti bi pa res lahko bili malo bolj dosledni in se ne bi s svojimi glasovi pomagali na stolec tistim, ki jim potem tako plačujejo, kot jim sedaj po volitvah.

p Nasilja v južni Srbiji. Demokratiški poslanec Kosta Timotijević se je vrnil iz južne Srbije, kjer se je hotel osebno prepričati o nasiljih, ki so jih izvrševali radikali ter pribiževci. Izjavil je, da so nasilja taka, da ne verjame, da bi ljudstvo moglo dolgo vzdržati. Nekateri se izseljujejo, drugi gredo med hajduke.

p Jokal bi se. Znani angleški pisatelj Scotus Viator je v zadnjem času prodaval v Čikagi o evropskih državah. O Jugoslaviji je rekel: Kadar govorim o Jugoslaviji, se čutim zelo nesrečnega in svoje mnenje bi najlažje izrazil z besedami: Jokal bi se, pomagati pa ne morem. V Jugoslaviji so razmere vedno slabše in o tej državi se ne more reči nič drugega, kakor da ne pozna nobene samouprave in konsolidacije. Tako poročajo belgrajski časopisi. Domovina o tem molči in naprej psuje. Zakaj plačana je zato, da zagovarja tatove ljudskega premoženja.

p Na delo! Piše se nam: Volitve so končane, volivni boj je ponehal. Okoli 105 tisoč glasov je dobila Slovenska ljudska stranka ter je s tem ostala tudi nadalje zastopnica našega ljudstva. Huda je bila volivna borba, Domoljuba, Slovenskega Gospodarja in Stražo so ustavili, Slovenca zaplenjevali, ali naše ljudstvo je vztrajalo in junaško izvojevalo volivni boj. Sedaj po volitvah ne smemo držati rok križem in sanjati o zmagi v Sloveniji, ampak moramo iti na delo. Nasprotniki nas bodo poskušali (Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

NAZNANILA

III. akademija J. D. Z. v nedeljo ob 8 zvečer v Unionu

ZADRUŽNO GOSPODARSKI TEČAJI in sicer celonevni s predavanji o pomenu in potrebi kmečko-strokovne organizacije, o vzgoji k varčevanju in o kreditnih zadrugah, o živinoreji in mlekarstvu in eventuelno o drugih panogah kmečkega gospodarstva se prihodnji teden vršijo v sledečih krajih:

Horjul dne 9. marca,

Vrhnika dne 10. marca,

Gor. Logatec dne 11. marca,

Planina dne 12. marca,

Begunje dne 13. marca.

Tečaje priredi Zadruga zveza, ki pošlje na vsak tečaj po tri predavatelje iz Ljubljane. Ker so za poživitev zadrugištva in za gospodarski napredek kmetijstva taki tečaji silno važni, skrbite za primerno objavo in za čimvečjo udeležbo, zlasti med mladino.

d Zahvala. Odbor za zvonove pri sv. Martinu v Zg. Dragi pri Višnji gori se najtopleje zahvaljuje vsem, ki so darovali za nove zvonove. Vsem darovalcem ključemo: Bog povrni!

n Mizarji tečaj za detaljno risanje v naravnih velikostih namerava prirediti Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvačev in Slovencev v Ljubljani. Tečaj bo vodil g. Josip Tratnik, profesor na Srednji tehniški šoli. Prijave naj se dopoljšajo na naslov urada za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta št. 22 najkasneje do 12. marca t. l. Pričetek so naznani vsem udeležencem pismenim potom. Vsak udeleženec mora prineseti s seboj risalno desko v velikosti 2.10 x 1.10 m. Natančnejše informacije dobe zainteresirani v uradni pisarni.

n Kolarski tečaj v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti namerava prirediti kolarski tečaj v Ljubljani. Ponovno vabi zainteresirane mojstre in pomočnike, da prijavijo svojo udeležbo najkasneje do 12. marca t. l. v pisarni urada za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22, ustмено ali pismeno.

Semenski oves

francosko LUCERNO — DOMAČO DETELJO — razna TRAVNA SEMENA — PESO, GRAHOR, priporoča za pomladansko setev

FRAN POGAČNIK

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA ŠT. 36.

uspavati ali če to ne bo šlo, pa preganjati in časopise naše stranke zaplenjevati. Na delo moramo iti, preorati ledino Slovenije, vsejati med ljudstvo seme Slovenstva in krščanstva, ga dobro prekopati in zalivati, da bo rodilo dober sad. Nič naj nas ne straši: ne grožnje, ne nasilje, ampak le delo za naš slovenski narod nam bodi čast in ponos. Krščanska mladina, na delo, na delo! Od severa do juga, od vzhoda do zahoda Slovenijo naj gre ta klic!

GOSPODAR

Spomladno gnojenje ozimine.

Vsakemu kmetovalcu mora biti znano, da vpliva dušik v dušičnatih gnojilih na rasto in predvsem na spomladni razvoj mladih rastlin. Pri tem pa ne učinkujejo vsa dušičnata gnojila enako, ker imajo v sebi dušik vezan na različni način. Na pr. dušik v apnovem dušiku se nahaja v obliki amidov, ki morajo najprej razpasti v amonijak in potem v solitrovo kislino, ki služi rastlini v hrano. Vsled tega ne smemo tega gnojila trositi spomladi na ozimne pšenice ali rži, ker nam najprej vsled svoje jedkosti požre mlade rastline, potem po raztrosenju podkopljemo ali podorjemo in šele 14 dni potem sejemo. — Žveplovo-kislí amonijak tudi ni primeren za trosenje po zelenih rastlinah, ker se amonijak kaj rad spremeni v plin in izgubi. Tudi to gnojilo treba podorati, če naj dobro učinkuje.

Čilski soliter je edino dušičnato gnojilo, ki se z uspehom porablja pri gnojenju rastočih zelenih rastlin. Dušik v čilskem solitru se nahaja v obliki solitrne kisline, ki je v vodi lahko raztopna in služi naravnost za hrano rastlinam. Zato tudi hitro učinkuje, kar se razločno opazi že po osmih dneh, ko smo z njim pognojili setev. Dušik v čilskem solitru pospešuje predvsem rasto zelenih delov rastlin, zelenilna (klorofilna) zrnca se razmnožijo in

zato dobijo listi temnozeleno barvo; rastlina pa naravnost vidno raste in požene pri žitih prej krepko klasje. Čilski soliter ne zgubi pri trošenju niti najmanjše množine dušika, ker se ta ne more spremeniti v plin. Edino v tem slučaju bi se ga nekaj izgubilo, če bi veliko deževje poplavelo njivo in voda odnesla lahko raztopno gnojilo. To so pa zelo redki slučaji.

Iz tega torej sledi, da je čilski soliter edino dušičnato gnojilo za pomladno gnojenje ozimine, pšenice, rži, in ječmena. Letošnja deloma mila zima brez snega je na ozimnih setvah napravila precej škode, ki se jo pa lahko popravi edino z gnojenjem s čilskim solitrom, ki smo ga potrosili po vrhu rastlin. Posebno ozimna pšenica je hvaležna za to gnojilo, ki ji ga damo po branjanju in ga potem zavaljamo. Na 1 oral vzamemo 100 kg čilskega solitra.

Marsikateri kmetovalec se bo pa popraskal za ušesi, češ: gnojilo je drago, bogve ali se mi bo izplačalo, če bodem gnojl s čilskim solitrom? Na to vprašanje naj sledi točen odgovor: V minoletem letu 1924 je Poddelegacija proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani izvedla v Sloveniji večje število preizkusov gnojenja s čilskim solitrom in dosegla sledeče uspehe: Od dobro izvedenih preizkusov se je dobilo povprečno na eden hektar (okroglo dva oral) na parcelah v kilogramih pridelka:

Število preizkusov ozirno		Negnojeno		Gnojeno		Večji pridelek		Čisti uspeh v dinarjih
		Zrnje	Slama	Zrnje	Slama	Zrnje	Slama	
pšenica	41	1260	2890	1600	3520	340	630	775
rži	21	1210	3640	1540	4500	330	860	588
ječmen	14	1370	2620	1770	3200	400	580	590

Pri izračunavanju dobičkanosti gnojenja s čilskim solitrom so se vzele kot podlaga sledeče cene:

Za čilski soliter 6 Din za kilogram (leto bo to gnojilo cenejše), za pšenico 4 Din, za rži 3.20 Din, za ječmen 3 Din. V resnici so pa ta žita dandanes na trgu mnogo dražja, povprečno za 1 Din.

Iz tega pregleda je torej jasno razvidno, da se gnojenje ozimine s čilskim solitrom prav dobro izplača in sicer najbolj pri pšenici. Iz teh preizkusov pa tudi razvidimo, da nam vsak kilogram čilskega solitra vrže po 2 in pol kilograma pšenice, po 2 kg 20 dgk rži in po 2 kg 66 dgk ječmena neglede na večjo količino slame. To so povprečni podatki iz večjega števila preizkusov, ki so jih izvedli kmetje sami na pobudo gori navedene Poddelegacije. Zanimivo je

pa tudi izvedeti, kaj poročajo posamezni preizkuševalci o svojih opazovanjih pri gnojenju s čilskim solitrom:

Pšenica je kmalu po gnojenju s čilskim solitrom postala bolj zelena, se bujneje razvijala, krepko odrasla, dobila močnejšo in debelejšo slamo, daljše klasje in debelejša zrnja. Rja ji ni tako škodovala kakor nepognojenim rastlinam. Tudi je prej dozorela nego ostala nepognojena pšenica.

Rži se je takoj po raztrosenju solitra bujneje začela razvijati, dobila temnozeleno barvo, daljšo slamo in krepko klasje. Ocvela je enakomernejše nego nepognojena, dozorela nekaj dni prej in imela kleno zrnje.

Ječmen je po čilskem solitru pokazal čudovito hitro rasto in je nastavil do 15 cm daljšo slamo. Zrnje je bilo krepko in debelo ter je v klasju prej dozorelo. Rja mu ni tako škodovala kakor onemu, ki ni bil pognojen s čilskim solitrom.

Pri tem se opozarja na to, da se ozimni čimbolj rano spomladi gnoji s čilskim solitrom in sicer zadostuje 75—100 kg na oral. Kd r hoče svoje pridelke zvišati, bo gnojl svojo ozimino s čilskim solitrom.

Umno oskrbovanje govedi za pitanje.

Če naj žival namenjena za pitanje vrže gospodarju popoln užitek, mora biti pravilno krmljena in dobro oskrbovana. Čim boljše jo oskrbujemo, tem večji dobiček nam bo vrgla, naravno če je pri tem tudi pravilno krmljena. Potrebno je torej nekaj to stvarnih nasvetov za pitanje govedi, ker opazujemo posebno na današnjih sejmih, ko se živina tako težko spravi v denar, da se samo dobro spitana goved lahko proda.

Pri pitanju zaleži gospodarju predvsem na tem, da bi prirastek bil čim večji. To se doseže, če je vse telesno delovanje živali (presnavljanje, dihanje, prebavljanje itd.) čim popolnejše. To pa nastopi tedaj, če ima žival dovolj prežibanja. Tega pa zopet ne smemo dovoliti, ker bi žival z njim zgubila na hranilih, ki jih potrebuje za debelitev, nastavo mesa in masti. Ta primanjkljaj nadomestimo s primernim oskrbovanjem.

Oskrbovanje živine obstoji v obvarovanju pred boleznimi, v čiščenju kože, striženju dlak; dalje moramo paziti na to, da so živali podani vsi pogoji za primeren razvoj, v kolikor zavisijo od njene okolice t. j. zrak, svetloba in toplota. Živali obvarujemo pred boleznimi, če jim pokladamo zdravo krmo, čisto vodo, jih obvarujemo pred prehlajenjem in pazimo, da se ne okužijo s kakimi nalezljivimi boleznimi.

Kožo živine čistimo s krtačo in česalom, kar nima samo pomena, da odstranimo iz nje prah in nepotrebne luske, ampak tudi, da dražimo kožno živčevje, pospešimo tok krvi v kožo, povečamo dihanje skozi kožne reže, kar vse pospešuje tek živali in boljše izkoriščanje krme. S česanjem in krtačenjem kože pitalnih govedi dosežemo izreden uspeh pri pitanju, vsled česar tega dela ne smemo nikdar zanemarjati.

Pri začetku pitanja navadno ne strižemo dlak živalim, ker te zabranjujejo preveliko zgubo telesne toplote. Toda proti koncu pitanja, ko živali zgube skoro svoj tek, tedaj jih ostrizemo, da odstranimo nekaj telesne toplote, stem pospešimo prebavljanje in obnovimo veselje do krme. Stem nekako primoramo živali, da boljše žrejo.

Hlev, v katerem držimo pitalno goved, naj bo zračen, topel in le deloma svetel. Zrak je potreben za zdravje živali, za dobro prebavo in čim boljše izkoriščanje krme. Vendar morame pri prezračevanju paziti na to, da ne nastopi prepih, ker je živina, ki je neprestane v hlevu zelo podvržena prehladu; pa tudi na to, da s prezračevanjem ne odvajamo hlevu preveč toplote. Hlev mora biti na vsak način precej topel, 15—18° C, drugače se živina slabo debeli. Če mora namreč porabiti preveč svoje telesne toplote za ogrevanje, potem gre to na škodo prebavljene krme, ki ima namen tvoriti meso in mast. Na toploto v hlevu treba zele skrbno paziti. Prevelika svetloba v hlevu za pitalno goved ni na mestu, kajti ta živali bolj razburja; posebno v poletnem času so muhe, ki dražijo živino, da ne more počivati v miru. Za nje je najbolj na mestu mir in počitek, potem se šele doseže največji uspeh pri krmljenju. Naravno je

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V salogi pri

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mostni trg 16.

GOSPODINJA

BOJAZEN (strah).

To čuvstvo se privzgoji otroku s prestrašenjem ali s pripovedovanjem strašnih pravljic in pripovedk in se lahko razvije v bolešno strašljivost. — Strašljivi otroci pa zahtevajo pri vzgoji veliko previdnosti in prizanesljivosti. Prav nič ne izda sila, kadar gre za otrokovo plašnost, ker je otrok sam iz sebe ne more premagati. Saj otrok sam po sebi ni boječ, postane šele tak, ako se je kdaj iz kateregakoli vzroka zelo prestrašil. Tako prestrašen pa potem ne vzdrži sam v samotni ali temi. Vsakdo izmed nas odraslih je že poskusil, kako krčevito se nas je držal tak otrok v samotnih temnih krajih. Zato bi bilo neprimerno, če bi puščala mati prestrašenega otroka v temi, češ, mora se navaditi, ali da bi ga za kazni zapirala v temne prostore. Strah je namreč zelo močen občutek, otrokovi živci pa so še zelo malo odporni; zato se je že večkrat zgodilo, da so taki otroci dobili božastni napad. Koliko pa trpi tudi duša takega otroka, ki si, neizkušen, predstavlja najstrašnejše reči, a nezmožen si pomagati prestaja tako hudo trpljenje, ki si ga odrasli niti predstavljati ne moremo.

Kolikor le more, naj mati takemu otroku pomaga do zaupanja v to, kar vidi in sliši. Mirno naj pogovori z otrokom vse stvari, zlasti pa okolnosti, katerih se tako zelo boji. Ako te okolnosti kolikor se da tudi preiščeta, pregledata in se skupno prepričata, da ni nobenega vzroka za strah, potem se otrok sčasoma umiri in z rastočimi lastnimi izkušnjami premaga polagoma to bolešno plašljivost.

VRTNARSTVO.

Kako razdelimo vrtno gredico? V prvi vrsti moramo gledati na lepo okusno obliko in pa na to, da ima vsaka vrsta zelenjadne svoj določen prostor. Posamezni oddelki za zelenjad morajo biti ograjeni ali omejeni. Meje branjajo, da se ne usiplje rodovitna zemlja na pota. Prvič je škoda rodovitne zemlje; drugič pa taka zemlja pospešuje rast plevela po stezicah, ki zaraščene in plevelne znatno zmanjšajo vrtno lepoto. Prav dobra ograja je debelo kamenje, opeka, deske. Travnate ruše in zelenika (pušpan) sta manj priporočljivi, ker se te ruše prehitro razrastejo v rodovitno zemljo, pa tudi po stezicah delajo neprimernost. Zelenika je sicer lepa meja, a je varno pribežališče in skrivališče škodljivim polžem. Prav lepo pa se podajo med kamenje, različne kamnice (saksifraga). To so rastline z zelo plitvimi koreninami in jim radi tega prav lahko zabranimo prepovedano pot v gnojno zemljo in pa stezice. Nageljčki, tisti drobni rožasti, ki klubujejo zimi in mrazu, se tudi kaj lepo podajo kot ograja nasajeni ob kamenju ali opeki. Cveto prav zgodaj in jim pravimo binkoštni nageljčki.

Kakor pri pridelovanju poljskih rastlin moramo paziti tudi pri vrtnarstvu na to, da vedno menjamo razne zelenjadne vrste. Kumare, zelje, špinača zahtevajo

mного rastlinskih snovi za rast in razvoj, zato jim moramo dati močno pognojeno zemljo. Za temi pa naj pridejo koreninske in gomoljate rastline, ker te zmerno uskavajo rastlinske snovi. Zelo skromne so stročnice, kakor grah in fižol. Zelenjadnice delimo v eno- in večletne. H enoletnim spadajo: kapusnice, salate, špinačnice, koreninike, čebulnice ali česnice, stročnice ali sočivje in bučnice. K večletnim trajnicem imenovanim pa prištevamo: artičoke, rabarbaro, špargelj in različne kuhinjske dišavnice kakor: drobnjak, materna dušica (timijan), poprova meta, melisa, zdravilna kadulja (žavbelj), sivka (lavendel), pelin, janež, kumarček, torkanj, abrantica in rutica. Nekatere izmed teh imajo zdravilno moč v sebi in bi ne smele manjkati na vrtni gredici.

Pri enoletnih zelenjadnicah se moramo ozirati tudi na njih ustroj. To se pravi: Za takimi, ki s svojimi dolgimi koreninami skavajo hrano v globokih plasteh, sadimo take s plitvimi koreninami. Leh, ki naj bodo 1—1.20 m široke, ne smemo pustiti nikdar prazne. Eno pospravimo, drugo nasejemo in nasadimo. Enoletnice sejemo in sadimo. Trajnice pa razmnožujemo s porazdeljevanjem korenin. O setvi in sajenju prihodnjiki.

METLA IN POMETANJE.

Čarovniško orodje je metla; na nji jašejo čarovnice na Klek. Ako oplaziš z njo prešiča, se ne rata, in če udariš z njo človeka, je to udarjenemu velika sramota. Kadar preti toča, se pokaže oblakom metla; navzgor obrnjena metla pomeni izzivanje skritih in javnih moči in velika žalitev je, če ti kdo vrže na dvorišče staro metlo. Čudno in pomenljivo orodje je metla. Baba Saga v ruski pravljici ima slugo, ki pometajo in zametajo za njo, opričniki carja Ivana so imeli metle kot znak svoje službe. Metle in metlice se navajajo pogostoma v pogovoru, pregovoru in po časopisih. Nova metla dobro pometi, pri volitvah grozi vsaka stranka, da bo pometla z drugo stranko, vzgojitelji in državniki se izražajo dostikrat, da bo treba s to in ono razvado korenito pomesti. Kresnice, ki hodijo ali so hodile koledovat, so pele pri vsaki hiši, da je lepo pometeno.

Važnost metle je torej res velika. Po metli spoznamo gospodinjo takoj, ko stopimo v hišo. Ako ni prijateljica metle in se ne suče rada z njo naokrog, je ne bomo pohvalili. Ako pa stoji v kotu metla vsa umazana, mokra, si ne moremo misliti, da je to dobra gospodinja, tudi če rada pleše z metlo po hiši. Mokra, blatna metla gnije in razpade. Poleg tega, da je treba pometati, je treba torej tudi skrbeti, da je metla suha in čista.

Kako se pometi? Navadno narede ženske pri pometanju veliko prahu, kar pa je nepotrebno. Lesena tla na kmetih radi pred pometanjem poškropijo ali pa potresejo z mokrim žaganjem. Tako se pa zamažejo tla.

Kamor je padla kapljica vode, tam je lisa, in po žaganju se zaredosti bolj in muh, ker pride žaganje v špi je med deskami in ga ne moreš do kraja čisti. Tudi praš se potem rado, ker je ostal prah od mokrega žaganja na deskah in v posuši.

Cedno brez prahu pomeš, če zmoliš metlo, jo dobro otreseš ali brišeš s cunjjo ali če oviješ metlo z mokro cunjjo. Metlo je treba pri pometanju večkrat brati; če je ovita s cunjjo, je pa treba cunjjo izpirati. Tako se pobere ves prah. Kjeje bolnik, se ne sme prašiti, pomesti pa ne treba. Tam je najbolje, da izbrišeš tla s cunjjo. Pa tudi kislina, pest zelja ali kipe, pobere ves prah in ne dela bolniku udlega.

Da ne leti prah tako v zrak, je treba metlo povleči po tleh. V velikih prostorih se poberejo že majhni kupčki smeja, ni treba zmeti vse v en kup. Kjer so tla oljuvana ali sicer onesnažena, je treba metlo lepo oprati in jo tako postaviti, da se odtče ali pa obesiti. Čedna metla razodeva pravo gospodinjo.

Ročnik metle je treba prevrtati in upeljati kos konca, potem lahko visi. Metla tako ostane čista in se ne obrabi tako hitro, kakor če stoji vedno na tleh in je poleg tega še umazana. Mokra metla gnije.

Nova metla je trda, treba jo je popariti. Tudi, ko je že stara, je dobro, če jo včasih popariš. Pri pometanju obračaj metlo, da se enakomerno obrabi. Kadar je grbata, jo pristrži, da bo enaka, pa bo še dolgo dobra. Zdaj, ko so metle tako drage, jih je treba varovati in porabiti prav do konca. Stara in obrabljena metla je še dobra za dvorišče in klet, metlin ročnik je pa prav pripraven za obešalo za obleko, ker je lepo okrogel. Treba je samo, da presekaš ročnik na primerne kose, zglediš konce in jih oviješ v sredi s kosom močne žice, ki jo zgoraj zakriviš v kljuko. Pa imaš obešalo, na katerem ostane bluza ali moški suknič lepo v obliki, ki jo je imel prvotno. Iz enega ročnika pridejo tri obešala.

KUHINJA.

Mlečna juha. V pol litra mleka vmešaj 4 dkg moke in stresi to v 1 liter zavrele vode, ki si jo osolila. Vse to dobro prevri, za otroke prideni sladkorja ali kume, in stresi na opečene krušne rezine.

Jabolčna torta iz shajanega testa. Segrej ¼ litra mleka, od tega gorkega mleka vzemi par žlic, v njem raztopi 1 dkg drozja z malo žlico sladkorja. Ostalo mleko, ki naj bo precej gorko, pa zlij v skledo, osoli ga, prideni eno žlico sladkorja, 4 dkg surovega masla in približno 84 dkg lepe moke, nekoliko premešaj, prideni shajani kvas, nato 1 rumenjak in drobno zrezane limonine lupine; testo dobro stepaj. Postavi ga ¼ ure na gorko, nato ga stresi v dobro pomazan velik model za torte, razravnaj ga po vsem modelu in ga postavi za 15—20 minut na gorko, da vzhaja. Vzhajajega pa pomaži z dušenimi in ohlajenimi jabolki in potresi z drobno zrekanimi orehi, zmešanimi z žličico sladkorja.

Dušena jabolka. Jabolka olup in zreži (za eno torto 8—4 srednje debela), deni jih v kozo in prilij eno žlico vode, pokrij jih in duši, da se zmečkajo. Ko se zmečkajo, jih prav dobro zmešaj.

Sirova torta iz shajanega testa. Za to se testo ravnotako pripravi, kakor za zgoraj, le da namesto jabolk daš sirnat nađev, ki se takole pripravi: Zmešaj ¼ litra sira, en rumenjaka, eno žlico sladkorja, ščep cimeta in sneg enega beljaka. M. R.

PRAKTIČNI NASVETI.

Večkrat se prigodi, da se noži in vilice izrujejo iz ročaja, ker so bile v prevroči vodi. Lahko si jih sama pritrdiš. Napravi mešanico iz stolčene kolofonije, amole ali pečatnega voska (2 dela) in iz enega dela stolčene opeke in krede in s to mešanico napolni votlino v ročaju, razbeli špico noža ali vilice in porini v ročaj. Ko se ohladi, prav trdno stoji v roču.

Sredstvo za preganjanje miši. Položi sveže melise na kraje, kjer sitnarijo miši! Tudi terpeninov, naftalinov in bencinov duh jim je zopern. Namочи v katerikoli teh tekočin cunjce in zamaši z njimi mišje luknje.

Odprava bolh. V gorkejšem letnem času se zopet namnoži te nesnaga. Postelje je treba imeti snažne, posteljno perilo večkrat menjati. Ker se pa bolhe drže tudi rade v špranjah po tleh, je tudi tla treba dobro osnažiti. Prav dobro sredstvo za umivanje tal zlasti, ako so se zaredile bolhe, je tole: Z vročo raztopino galuna (1 kg na 10 l vode) umij tla in še posebno špranje in kar je posebno važno, ne obriši tal, ampak pusti, da se posuše. To napravi dvakrat ali trikrat kmalu eno za drugim in bo gotovo pomagalo.

Plesnoba na kruhu. Za to nadlogo sta dva vzroka: ali ni kruh dobro prepečen, ali pa je shramba vlažna. V prvem slučaju je treba seveda kruh dobro prepeči, da je sredica suha. Če je shramba vlažna, jo je treba vsak dan zračiti s preprihom in zelo priporočajo, da se postavi v plitvi posodi dobro posušene živinske soli, ki vleče vlago vase. Treba jo je izpremeniti dvakrat do trikrat v tednu; za živino pa je vseeno porabna, četudi bolj mokra.

IZOBRAZBI

Ali ste se že zapisali v Družbo sv. Mohorja?

Čas poteka za vpis. Kdor je bil doslej član, ne zamudi. Kdor še ni bil, naj se zdravi in vpiše. Brez dobre knjige ne smeš in ne moreš več biti. Časi so taki, da zahtevajo prav od vsakega izobrazbo in poštene zabave. Kdor tega ne išče v dobri knjigi, bo zaostal in bo iskal nepoštene zabave.

Kaj pa boš dobil letos od Mohorjeve družbe? 1. Povest: V graščinskem jarmu, spisal Fr. Jaklič. Povest slika bridko življenje iz one dobe, ko je bil kmet tlačan, na pol suženj graščinske gospode, ko so ga valpti po mili volji preganjali, zapirali — pa mu neveste in hčere pehali v nesrečo in sramoto. 2. Povest: Božji mejniki. To drugo knjigo je spisal naš najboljši pisatelj Ivan Pregelj. Godi se v tužni Istri, kjer trpijo naši bratje od nekdanj in sedaj kot Job v sv. pismu. Povest je tako pretresljiva in tako živa slika Istre, da ne bo ostalo nobeno oko suho, ki jo bo bralo. 3. Gospodarsko knjigo Travnništvo. II. in III. del. Večletno delo in poskusi so rodili to knjigo (spisal inž. Turk). Baš II. in III. del, ko govorita o deteljinah, travnih mešanicah, napravi umetnih in menjalnih travnikov sta za kneta abecednik in ga ne sme pogrešati nobena kmetija še tako majhna. V knjigi je vse polno podob. 4. knjiga so Apostoli Gospodovi. Kdo ne bi z veseljem zasledoval dela in trpljenje onih mož, ki jih je poslal Kristus po vsem svetu širiti evangelij. Knjiga ima zelo lepe podobe. 5. knjiga: Koledar. Ta bo imel poleg lepih podob, smešnic, ugank, povesti tudi zelo važne članke o davkih, osebnih dohodnini, o Slovencih po tujih državah, o živinoreji itd. Ali niso to prekoristne in vlezabavne knjige obenem? In kaj stanejo? Samo dva kovača (20 Din)!! Vsaka knjiga za otroka te stane toliko, tu pa dobiš 5 knjig za to malenkostno ceno. Če pa nočeš, doplačaj še za 6. knjigo 12 Din. Ta bo odgovarjala na vse zmotne pa tudi hudobne ugovore zoper vero, n. pr. »Vse vere so enake«, ali »Vera je vojsko naredila«, ali »Vera je pravljica za otroke«, ali »Po smrti je vsega konec« itd. Kajkrat ne veš na take ugovore ničesar odgovoriti, pa se ti smejejo nasprotniki. Poduči se, da boš svojo vero znal tudi braniti zoper hudobijo in laž. Če pa hočeš še 7. knjigo, doplačaj 9 Din in dobiš Poljudno kemijo, to je knjiga, ki ti razlaga vse pojave, ki se zlasti preprostega človeka tičejo: Kaj je zrak, kaj oglje, kaj milo, sveče, železo, zemlja itd. Zelo koristna knjiga in za izobrazbo nujno potrebna. Ko to prebereš oče, mati, fant, dekle, — hajdi do poverjenika, župnika in so vpiši! Izvrsno blago pa poceni, da je kaj! Pritrgaj si dva kovača in kupi. Ne bo ti žal.

Črtice iz sedanjih dni Cerke!

SPOVED — SVEČA KATOLIČANOV.

Danski izpreobrnjenec Krogh Touning pripoveduje sledečo zgodbo: »Ko sem bil še protestantovski pastor v Kristijaniji, me pokliče nekoč k sebi za smrt bolna žena. Kmalu sem spoznal, da ji teži vest težka pa velika pregreha in da si hoče olajšati svoje srce v razgovoru z menoj. Toda na noben način ni mogla priznati in povedati svoje pregrehe. Le jokala je in bridko vzdihovala. Odšel sem, ne da bi bil kaj pomagal. Drugi dan se je zgodilo vse prav na isti način. Polna dobre volje me bolnica zopet pokliče, toda v joku zopet ni mogla priznati, kaj ji tako zelo teži srce. Tretji dan sem šel, četudi me bolnica ni poklicala. Pa glej! Nisem je več našel doma. Omračil se ji je namreč bil um tako, da so jo morali odpeljati v norišnico. Jaz pa sem sam pri sebi mislil: Kako srečni so katoličani! Od mladosti navajeni priznavajo svoje grehe mašniku, pooblaščenemu za spovedovanje, da jih odveže od njih in v tem najdejo toliko tolažbe in miru.« Ni čuda, da je pisal največji nemški pesnik, ki je bil istotako protestant oziroma brezverec: »Martin Luter bi ne bil smel vzeti spovedi človeku.« — Pater Feliks Wiercinski pripoveduje: Ko se je vrnil neki katoliški vojak iz svetovne vojske mi je pravil sledeče: Nekoč smo vsi opravili sveto spoved pri svojem vojaškem duhovniku. Tu pa je prišel protestantovski feldvebel k meni rekoč: »Kako lepo je za vas katoličane, da imate spoved! — Če se hočete spraviti z Bogom tedaj sodi o vaši spravi nekdo drugi, ki je od Boga samega v to pooblaščen in vas v njegovem imenu odveže od grehov. Jaz pa nimam kaj takega; kdo naj mi bo porok, da sem storil svojo dolžnost napram Bogu. Zakaj nihče ni pravi sodnik nad samim seboj.«

Prestopi v kat. Cerkev: V zadnjem času je zopet prestopilo več uglednih mož in žena v kat. Cerkev. Tako v Ameriki ruski pravoslavni škof A. Dzubay na Angleškem tašča prejšnjega ministrskega predsednika Asquitha, namreč gospa Raymonda Asquith; na Norveškem slavna pisateljica Sigrid Undest; na Filipinih protestantovski škof Catlini, v Palestini Hans Hrzl, sin voditelja Judov Teodorja Herzla, ki je popisal svoje izpreobrnjenje podrobneje v londonskem listu »Universe«.

Protestant o Lurdu: Znani švedski pisatelj in pesnik Jolm Oxenham je obiskal božjo pot v Lurdu lansko leto in potem popisal natančneje svoje potovanje v posebnem spisu, ki ga zaključuje z besedami: »Kar tiče mene, verujem, da se je v Lurdu resnično razodela božja dobrotljivost in sicer današnjemu svetu.

Excelsa

najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt.

Nadomestni deli za vse stroje.

J. Gorec, Ljubljana, Palača Ljubljanske kreditne banke

KREPKEGA UČENCA

Je sprejme takoj za kovaško obrt. — MATIJA TERLEP, Ljubljana 7, Sv. Jerneja cesta št. 39.

ELEKTROMOTOR na vrtilni tok, 4 KS — prodam radi nabave večjega. — Cena 4000 Din. V. BABNIK, Glina 9, p. št. Vid nad Ljubljano.

Naprodaj je v Veliki Račni pri Grosopljem HIŠICA s hlevom in njivo. Več je izve pri upravi »Domoljuba« pod šifro HIŠICA.

Vse vrste semen,

GNOJIL, poljskih STROJEV in cementa dobite po najnižji ceni pri

Gospodarski zvezi v Ljubljani.

ki tako zelo potrebuje dobrotljivosti božje.

Število božjemu Sreč Jezusovemu posvečenih družin narašča vedno bolj. V Italiji se je v zadnjem času slovesno posvetilo presv. sreč 150.000 družin, na Irskem 200.000, na Poljskem 66.000, v Kanadi 132.000, v Argentini 92.991, v Urugvaju 18.000, na Francoskem več stotisoč, na Hrvaškem 120.000, — na Slovenskem je prijavljenih šele 120 družin. poio eR000,--tik kvztwxwpsq,o .haVpjdss

Fantovski večeri v pismih.

V.

Dragi slovenski fantje!

Prav gotovo ni nobenega več med Vami, ki bi nič ne poznal orlovске organizacije. Toliko se je že razpredla po vsej naši domovini, toliko je že bilo o njej govorjenja in pisanja, da ni živemu človeku več neznana. V tem se gotovo strinjate z menoj vsi spoštovani braveci mojih pism v «Domoljubu».

Toda kaj pravite, ali pa tudi vsi ljudje enako sodijo Orlovstvo? O, to ni mogoče! Saj pravi star pregovor: Kolikor glav toliko misli. Nikoli ni mogoče večjemu številu ljudi vtepti v glavo popolnoma enake misli in sodbe. Vendar ni dobro, če je mnogo ljudi, ki važno reč napačno sodijo. In Vi vsi veste, da je še precej ljudi, ki čisto napačno sodijo orlovsko organizacijo.

Jaz sam, ki Vam ta pisma pišem, nisem bil vedno na jasnem, kaj in kako je z našim orlovstvom. Šele od takrat naprej, ko sem prav jasno spoznal, da ni orlovstvo prav za prav nič drugega kot organizirana poštna fantovska družčina, od takrat naprej se mi zdi, da znam vedno in povsod Orle prav ceniti.

Pisal sem Vam že, kako potrebno bi bilo, med nami zopet oživiti nekdanjo vrlo in pošteno fantovsko družčino. Toda morebiti sem vendar kaj premalo povedal. Zato bom sedaj skušal še bolj razložiti to reč.

Kaj je prav za prav družčina?

Na to vprašanje nam odgovarja vesoljni svet. Kamor človek pogleda, povsod je polno družčine. Pšenica na polju raste v lepi družčini, drevesa v gozdu v družčini, listje na vejah zraste v družčini, zeleni in rumeni v družčini, pa tudi odpada v družčini in se zbira pod drevesom na tleh. Še deževne kapljice in snežinke, bele zvezdice, jadrajo v družčini izpod neba na zemljo.

Nič ni čudnega, da je Bog tudi človeka tako ustvaril, da mu srce hrepeni po družčini. Le izjeme med ljudmi so taki, ki so leto in dan radi sami, ki ne marajo za nobenega človeka poleg sebe. Saj je pa tudi vse naše življenje na zemlji tako urejeno, da brez družčine ni nič.

Otrok pride na svet — kako hitro bi bilo po njem, če bi ne imel nikake družčine. Prvo družčino mu daje mati. Seveda to ni še družčina v pravem pomenu besede. Večinoma pa dobi otrok v zdravih

(Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

LISTEK

Sovraštvo in ljubezen.

(Dalje.)

Matija Gorec je dal pismo iz rok in je bil rdeč v obraz.

»Lena, krivico smo ji storili. Tako — tako kot ona, bi storila malokatera.« Deklica ni odgovorila; samo zahtela je močno. Čez nekaj časa je rekla:

»Nazaj mora — nazaj mora k nji!«
»Ne gre, Lena, saj ne gre! Nihče ne ve, kje je, niti njen oče!«

In na teh dveh se je zopet izpolnilo to, kar je tako staro kot svet: v vseh človeških sovražnostih zmaguje same plemenito dejanje, ki gre tja v sovražni tabor, pogleda nasprotnika z milimi, magnetičnimi očmi in v tem, ko ga napravi zmedenega, mu počasi odvzame orožje iz rok.

Oba sta se sramovala drug pred drugim in pred samim seboj. Nato sta si iskala tolažbo: nista vedela, kako je bilo.

Nekaj časa sta govorila, nato sta šla dol v sobo. Luč je gorela in Henrik je sedel pri mizi. Ni se ozrl, ko sta vstopila.

Zopet je obstala Lena pri vratih; nato pa je nenadoma stekla preko sobe in pokleknila pred mizo.

»Henrik!«

Presenečen jo je pogledal.

»Lena — kaj hočeš ti tu?«

Deklica ni mogla spregovoriti besede.

Matija je prijel Henrika za ramo.

»Bodi dober, Henrik! Lota ji je pi-

sala. Tudi ona uvidi sedaj, da je delala Loti krivico, in jaz tudi.«

Henrik se je zasmejal.

»To je vse, kar lahko storite, da uvidite! To je še dovolj zgodaj. Sedaj, ko je vse uničeno, uvidite!«

»Henrik, pusti me zopet tu, pusti me zopet pri sebi!« je ihtela Lena.

»Ne! Kdor gre proč, ni treba, da se zopet vrne! Nihče! Niti Matija, niti ti, pa tudi ona tam preko ne! Ni bilo potrebno, da je tako potihem šla; ne bi je šel iskat. In tebe ne potrebujem več! Ne potrebujem nikogar!«

Lena se je dvignila.

»Torej — torej naj res grem, Henrik?«

»Dale!«

»Ne, ne bo šla, in jaz tudi ne! Mi ostano tu. Jutri zjutraj, če boš hotel, bomo pa šli. Ne pa sedaj v tem vremenu in ponoči! Tega ne moreš zahtevati!«

Henrik ni odgovoril. Tako sta sedla oba k mizi. Nekaj časa so vsi molčali.

»Henrik, ali nam nočeš povedati, kaj hočeš storiti?«

»Ni potrebno!«

Tedaj Matija ni rekel ničesar več. Vedel je, da bo mladi Bukovčan, v katerem je grozno delovalo, sam od sebe govoril. In bilo je res tako. Čez nekaj časa je skočil kvišku in je stegnil roke v zrak.

»Proč moram, — proč iz te uboge, proklete hiše, — ali — ali —!«

»Henrik, pogledj, dobro bi bilo, če bi pametno govoril z nami. Najboljše je, da

in poštenih družinah kmalu drugo družčino — bratce dobi in sestrice. Vesel jih je in rad je med njimi — to je za otroka že čisto prava družčina. Vendar se dostikrat v družini pokaže, da domača družčina ne drži prav trdno skupaj — otroci so po letih preveč narazen, vsak ima svoje veselje. Tudi spol jih loči in navdihuje tem tako, onim drugačno nagnenje. Deklice rajši žive med sosedovimi deklicami kot doma med brati, dečki so veseli, če jih prideta obiskat sosedova Tonček in Jožek, za Micko in Franeko se prav malo zmenijo. Pa tudi tu še ne gre vse gladko, kot bi bilo namazano. Naš Stanko je star 9 let, njegov bratec Ivan 13. Rada se imata, nič ne rečem. Toda kadar prideta sosedova dva, sta kar nekam na novo oživljena. Sosedov Tonček je jeseni dopolnil osmo leto — prav lep par je našemu Stankotu, tako pravi naša gospodinja. Bog ve, kdo jima je povedal, da sta »lep par«, ko vedno skupaj silita! Naš Stanko sosedovega Jožka še pogleda ne, samo Tonček, Tonček! Ta je njegov »ideal«. Nasprotno je pa sosedov Jožek ves »zarukan« v našega Ivana. Kar se zmisli Ivan, je vseč tudi Jožku, česar Ivan ne mara, gotovo graja tudi Jožek. Leta ju družijo, zakaj enaka leta prinesejo enako mišljenje in hrepenenje.

Naša gospodinja, mati Stankotova

in Ivanova, mi je nekoč rekla: »Moji otroci so čisto po meni. Jaz jih popolnoma po svoje vzgajam. Radi me ubogajo in tako od srca jim pride.«

Nekaj dni po tistem mi je pa dejal mali Stanko: »Stric, kadar bo mama za en dan v mestu, bom jaz tudi vse berače s kamenjem pognal od hiše kot dela sosedov Tonček. Berač je grd, ne vem, zakaj mama ne verjame.«

Tako mi je rekel Stanko. Pokregal sem ga in poučil, seveda, zraven sem si pa mislil: Kdo vzgaja tegale Stankota! Njegova mama je ponosna na svojo vzgojo, toda očitno se je pokazalo, da vzgaja Stankota njegova družčina — sosedov Tonček! On je dejal, da je berač grd, on je lučal za njim kamenje — ajdi, Stanko bo tudi tako — kadar mame ne bo doma...

Ej, tako je, tako! Vzgojitelj obrača, družčina obrne! Sto lepih besed nič ne pomaga, tudi tisoč dobrih sklepov ne, če pride slaba družčina in v eni minuti podere vso dobro stavbo. Vse premalo se zavedamo ljudje božji, da je družčina največji vzgojitelj za vsakega človeka. Največji, pravim, najodločnejši. Žal, da je le prevečkrat ta vzgojitelj tako strašno slab! Zato pa želi vrle in poštene družčine vsem slovenskim fantom

Vaš iskreni prijatelj

star fant.

prodaš posestvo in dokler to ne bo storjeno —

»Naj ostanem tu? Tu? Niti en dan! Niti pol dne več!«

»Tudi jaz pravim to. Ti moraš kmalu proč! Jutri! In da ne bo posestvo samo, bova ostala Lena in jaz tu, dokler se ga ne iznebimo. Potem ti bomo poslali denar in tebi ni treba potem za ničesar več skrbeti, tudi za nas ne.«

To je Henrik poslušal in prišlo je do razgovora, pri katerem je govoril skoraj samo Matija Gorec, in mladega Bukovčana popolnoma pridobil za svoje načrte.

Na kolodvoru v Breslavi je stal vojak-novinec. Vprašal je pravkar dva železničarja in tri ženske, ali še vedno ni prišel vlak iz Waldenburga. In vedno je zvedel, da mora še potrpeti. Tako je sedel potrpeti na klop v kolodvorski čakalnici, potegnil iz žepa brzojavko in bral:

»Henrik pride ob štirih v Breslavo. Pričakuj! Važni dogodki. — Matija.

Vlak je z ropotom pripeljal na postajo. Mladi branilec domovine se je naslonil na neki steber in čakal, da so šli ljudje mimo. Ni bilo dolgo in zagledal je onega, ki ga je pričakoval.

»Henrik! Henrik, kaj pa se je zgodilo? Kaj se je zgodilo važnega?«

»Ti — Janček! Kako prideš ti sem? Kako si vedel, da — «

»Pozor! Prostor! Pozor!«
Šla sta ven pred kolodvor.

»Henrik, povej mi, ali je kdo umrl?«
Rezo in brez besed ga je pogledal.

»Henrik, povej mi vendar! Ali — ali je mogoče moj oče umrl?«

Rekrutu so stopile solze v oči.

»Ne, Janček! Vsi so zdravi. Samo — samo jaz bi kmalu umrl.

»Ti? Kaj pa ti je?«
»Sedaj nič! Sedaj mi ni nič!«

V neki gostilni sta našla tihi kotichek. Tam je pripovedoval Henrik, kratko, trdo, večkrat od smeha prekinjen, kaj ga je privedlo sem. Kaj hoče tukaj, tega ne ve. Hoče biti samo proč od doma. Saj je tako lepo v Breslavi. Nato sta šla na Henrikovo željo v varieté. In če je bil Janček v gostilni nad vse srečen, potem je bil tu ves iz sebe od sijajnih stvari, ki so se vratile na odru, in od samega začudenja je pozabil na vse skrbi.

Henrik je čisto tiho sedel poleg njega. Čutil je lastno ironijo tega položaja. Pred enim tednom, da, še včeraj, bi tega ne mislil.

Nastopila je skupina tirolskih pevcev. Peli so neko pesem o domotožju. Tedaj je šel Henrik v jedilnico in je izpil čašo piva, dočim je sedel Janček v nemi pobožnosti in imel solzne oči. Vso noč sta posedala po gostilnah in obema je gorelo v glavi. Do vojašnice je spremil Henrik svojega prijatelja.

»Lahko noč, Janček! Ti si bil edini, ki mi je ostal še zvest, ti in tvoj oče. Sedaj se bova tu večkrat videla!«

Potem, ko je blodil po nočnih cestah, je vedel: Ni kraja, kjer je človek lahko tako silno sam kot v velikem mestu.

Prodaš lep, rudečelisasti BIK

18 mesecev ter dobrega potomstva. — IVAN REBANC, Sostro 14, Spodnja Hrušica. 1320

OD DANES IN VČERAJ

SUMLJIVA DOBROTA.

Hanibal Hamlin je bil podpredsednik Zedinjenih držav za časa meščanske vojske (1861—1865) in pozneje poslanik na Španskem (1881—1883). Preden pa se začel pečati s politiko, je bil odvetnik in sicer prav izvrsten.

Neki Anglež, Pearson, je šel po glavni mestni ulici v Baltimoru, je padel na slabem cestnem tlaku in si je zlomil nogo. Več tednov je bil bolan. Od mesta je zahteval tisoč dolarjev odškodnine, a mu je niso hoteli dati. Šel je k Hamlinu in mu izročil zadevo.

Hamlin je pravdo dobil v prvi in tudi v drugi instanci. Izročili so mu tisoč dolarjev; poklical je Pearsona in mu je dal — en dolar.

»Kako to! En sam dolar?«

»Imel sem te in te stroške, moje zastopstvo stane toliko in Vam ostane še en dolar.«

Anglež je dolar vzel, ga je dolgo časa pazljivo ogledoval, nato pa odvetnika in ga je vprašal:

»Cprestito. Vaša dobrota se mi zdi zelo sumljiva. Kaj pa, če je še ta dolar ponarejen?«

TEPEC.

Napoleon III. je s svojo ženo Evgenijo leta 1864 šel gledat pristaniške naprave v vojni luki Cherbourg (šerbur). Z mornariškim ministrom sta si ogledala tudi veliko zatvornico, napravljeno na izrečno povelje ministra. Med vožnjo se je zgovarjal cesar s pristaniškim kapitanom, starim, izkušenim pomorščakom.

»Kaj pa mislite o zatvornici?« ga je vprašal.

»Po mojem mnenju je ves ta denar izgubljen.«

»Drug pa pravijo, da je denar dobro naložen.«

»Kder to trdi, je tepec,« se odreže kapitan.

Tedaj se obrne cesar smejaše se k ministru in mu reče: »Ali slišite, gospod minister?«

RAZZALJIVA PISMA.

Takih pisem ne pišemo samo danes, tudi naši predniki so se dobro razumeli na to in so prav odkritosrčno povedali, kar je komu šlo. Ohranilo se je na primer pismo slavnega Zida Majmonida, ki ga je pisal svojemu tovarišu. Majmonides (1135—1204) je živel na Španskem; bil je pravi duševni velikan, učenjak, zdravnik, filozof, razlagavec svetih knjig, sploh vse. Najslavnejše njegovo delo se imenuje: Voditelj onih, ki so zabredli v zmote.

Z nekim tovarišem se je bil sprl in mu je pisal tole pismo, kratko sicer, a polno vsebine: »Če bi se batine dale pisati, bi dobil ti jako dolgo pismo od mene; tako pa ne vem, kaj naj ti pišem.«

PRAV SE MU JE GODILO.

Amerika ima vse polno svojih »kraljev«. Ford je »avtomobilni kralj«, Rockefeller »petrolejski kralj«, Vanderbilt »železniški kralj« itd., kakor se pač kdo udeležuje. Imenovani Vanderbilt je dobil svoje ime odtod, ker je vse polno železnice njegova last. Nekoč se je peljal po neki svoji progi. Sprevodnik, ki je listke pregledoval, ga je poznal in je šel molče mimo njega. Vanderbiltu je bilo pa na tem, da vršijo njegovi uslužbenci službo vestno in točno, ne oziraje se ne na levo in ne na desno. Zato je rekel sprevodniku: »Zakaj ne zahtevate listka od mene?«

Sprevodnik ga je začuden pogledal, potem se je pa postavil strogo službeno pred njega in je dejal: »Gospod, prosim vozni listek.«

Vanderbilt je segel v žep, je iskal in iskal, listka ni bilo, založil ga je bil. Sprevodnik se pa ni dal omehčati; vestno vršeč svojo službo je zahteval denar za listek in zraven še dvojni znesek za kazen, kakor je v Ameriki predpisano. Vanderbiltu se še nikoli ni pripetilo, da bi bil na svoji lastni železnici moral plačati kazni. Sicer mu je bilo pa čisto prav.

MUNSTERBERSKI MORIVEC.

Mesteca Münsterberg v Sleziji je bilo zmeraj na dobrem glasu. Tam pa, kjer se izgublajo zadnje hiše ven v ravnino, med plotovi in grmovjem, stoji hiša, koje lastnik je dobro ime Münsterberga nakrat pokopal. Tukaj je prebival Hannoveranec Haarmann strašni naslednik Fric Denke. Kdo je bil, to bo ostalo najbrž za zmeraj uganka. Pred dvajsetimi leti se je bil prišel iz bližnjega Kunzendorfa, poznali so ga vsi in vendar nihče. Kajti nikdar ni nič govoril. Če ga je kdo kaj vprašal, ni nič odgovoril, ali pa te je več minut zijal v obraz in je slednjik iztisnil kratek da ali ne. Na močnem telesu je čepel star obraz poln gub, usta stisnjena skupaj; kvečjemu so se odprla, če je bilo treba privabiti kakšno žrtev. Gotovo je bil prav tak živalski človek kakor Haarmann in ravnotako malo preudarka zmožen kakor on. Saj ni samo tucate umorjenih rokodelskih pomočnikov nasolil in predelal ostanke za predmete vsakdanje uporabe (naramnice, zaveze, mape), temveč je preko tega moril iz veselja do moritve, ne imajoč pri tem namena, da se prehrani. Za vsako žrtev je imel poseben lonec iz ilovice, ki jo je bil sam žgal, in na katerega je vžgal »tekočo« številko.

Delal je navadno takole: Med vrati rokodelskega doma »Zur Heimat« je čakal na rokodelce in jih je nagovarjal; rekel jim je, da jim bo preskrbel delo, in jih je zvabil na dom. Tam jim je rekel, naj se usedejo k mizi, se je priplazil od zadaj, s cepinom ali krampom, in je udaril po glavi s tako spretnostjo, da je bila takoj zdrobljena. Drugo je težko poročati. Zdi se nam, da so to pripovedke iz norišnice.

Popolnoma nerazumljivo je, da je ostalo to zverinstvo prikrto. Skoraj vsako noč je šla ta žival iz hiše, s polnim nahrbtnikom. Skoraj vsak dan je gnojila vrt s krvjo, in vse to so si razlagali hišni prebivalci in sosedi s psi in mačkami, ki jih je Denke pobijal, kakor jim je pravilo. Pa se samo en-

ki tako zelo potrebuje dobrotljivosti božje.

Število božjemu Srcu Jezusovemu posvečenih družin narašča vedno bolj. V Italiji se je v zadnjem času slovesno posvetilo presv. srcu 150.000 družin, na Irskem 200.000, na Poljskem 66.000, v Kanadi 132.000, v Argentini 92.991, v Urugvaju 18.000, na Francoskem več stotisoč, na Hrvaškem 120.000, — na Slovenskem je prijavljenih šele 120 družin. poio eR000,—tik kvztxwepsq,o .haVpjdss

Fantovski večeri v pismih.

V.

Dragi slovenski fantje!

Prav gotovo ni nobenega več med Vami, ki bi nič ne poznal orlovске organizacije. Toliko se je že razpredla po vsej naši domovini, toliko je že bilo o njej govorjenja in pisanja, da ni živemu človeku več neznana. V tem se gotovo strinjate z menoj vsi spoštovani bravci mojih pismen v »Domoljubu«.

Toda kaj pravite, ali pa tudi vsi ljudje enako sodijo Orlovstvo? O, to ni mogoče! Saj pravi star pregovor: Kolikor glav toliko misli. Nikoli ni mogoče večjemu številu ljudi vtepti v glavo popolnoma enake misli in sodbe. Vendar ni dobro, če je mnogo ljudi, ki važno reč napačno sodijo. In Vi vsi veste, da je še precej ljudi, ki čisto napačno sodijo orlovsko organizacijo.

Jaz sam, ki Vam ta pisma pišem, nisem bil vedno na jasnem, kaj in kako je z našim orlovstvom. Šele od takrat naprej, ko sem prav jasno spoznal, da ni orlovstvo prav za prav nič drugega kot organizirana poštena fantovska družina, od takrat naprej se mi zdi, da znam vedno in povsod Orle prav ceniti.

Pisal sem Vam že, kako potrebno bi bilo, med nami zopet oživiti nekdanjo vilo in pošteno fantovsko družino. Toda morebiti sem vendar kaj premalo povedal. Zato bom sedaj skušal še bolj razložiti to reč.

Kaj je prav za prav družina?

Na to vprašanje nam odgovarja vesoljni svet. Kamor človek pogleda, povsod je polno družine. Pšenica na polju raste v lepi družini, drevesa v gozdu v družini, listje na vejah zraste v družini, zeleni in rumeni v družini, pa tudi odpada v družini in se zbira pod drevesom na tleh. Še deževne kapljice in snežinke, bele zvezdice, jadrajo v družini izpod neba na zemljo.

Nič ni čudnega, da je Bog tudi človeka tako ustvaril, da mu srce hrepeni po družini. Le izjeme med ljudmi so taki, ki so leto in dan radi sami, ki ne marajo za nobenega človeka poleg sebe. Saj je pa tudi vse naše življenje na zemlji tako urejeno, da brez družine ni nič.

Otrok pride na svet — kako hitro bi bilo po njem, če bi ne imel nikake družine. Prvo družino mu daje mati. Seveda to ni še družina v pravem pomenu besede. Večinoma pa dobi otrok v zdravih

(Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

LISTEK

Sovraštvo in ljubezen.

(Dalje.)

Matija Gorec je dal pismo iz rok in je bil rdeč v obraz.

»Lena, krivico smo ji storili. Tako — tako kot ona, bi storila malokatera.«

Deklica ni odgovorila; samo zaihtela je močno. Čez nekaj časa je rekla:

»Nazaj mora — nazaj mora k nji!«

»Ne gre, Lena, saj ne gre! Nihče ne ve, kje je, niti njen oče!«

In na teh dveh se je zopet izpolnilo to, kar je tako staro kot svet: v vseh človeških sovražnostih zmaguje samo plemenito dejanje, ki gre tja v sovražni tabor, pogleda nasprotnika z milimi, magnetičnimi očmi in v tem, ko ga napravi zmedenega, mu počasi odvzame orožje iz rok.

Oba sta se sramovala drug pred drugim in pred samim seboj. Nato sta si poiskala tolažbo: nista vedela, kako je bilo.

Nekaj časa sta govorila, nato sta šla dol v sobo. Luč je gorela in Henrik je sedel pri mizi. Ni se ozrl, ko sta vstopila.

Zopet je obstala Lena pri vratih; nato pa je nenadoma stekla preko sobe in pokleknila pred mizo.

»Henrik!«

Presenečen jo je pogledal.

»Lena — kaj hočeš ti tu?«

Deklica ni mogla spregovoriti besede.

Matija je prijel Henrika za ramo.

»Bodi dober, Henrik! Lota ji je pi-

in poštenih družinah kmalu drugo družino — bratce dobi in sestrice. Vesel jih je in rad je med njimi — to je za otroka že čisto prava družina. Vendar se dostikrat v družini pokaže, da domača družina ne drži prav trdno skupaj — otroci so po letih preveč narazen, vsak ima svoje veselje. Tudi spol jih loči in navdihuje tem tako, onim drugačno nagnenje. Deklice rajši žive med sosedovimi deklicami kot doma med brati, dečki so veseli, če jih prideta obiskat sosedova Tonček in Jožek, za Micko in Francko se prav malo zmenijo. Pa tudi tu še ne gre vse gladko, kot bi bilo namazano. Naš Stanko je star 9 let, njegov bratec Ivan 13. Rada se imata, nič ne rečem. Toda kadar prideta sosedova dva, sta kar nekam na novo oživljena. Sosedov Tonček je jeseni dopolnil osmo leto — prav lep par je našemu Stankotu, tako pravi naša gospodinja. Bog ve, kdo jima je povedal, da sta »lep par«, ko vedno skupaj silita! Naš Stanko sosedovega Jožka še pogleda ne, samo Tonček, Tonček! Ta je njegov »ideal«. Nasprotno je pa sosedov Jožek ves »zarukan« v našega Ivana. Kar se zmisli Ivan, je vseč tudi Jožku, česar Ivan ne mara, gotovo graja tudi Jožek. Leta ju družijo, zakaj enaka leta prinesejo enako mišljenje in hrepenenje.

Naša gospodinja, mati Stankotova

sala. Tudi ona uvidi sedaj, da je delala Loti krivico, in jaz tudi.«

Henrik se je zasmejal.

»To je vse, kar lahko storite, da uvidite! To je še dovolj zgodaj. Sedaj, ko je vse uničeno, uvidite!«

»Henrik, pusti me zopet tu, pusti me zopet pri sebi!« je ihtela Lena.

»Ne! Kdor gre proč, ni treba, da se zopet vrne! Nihče! Niti Matija, niti ti, pa tudi ona tam preko ne! Ni bilo potrebno, da je tako potihem šla; ne bi je šel iskat. In tebe ne potrebujem več! Ne potrebujem nikogar!«

Lena se je dvignila.

»Torej — torej naj res grem, Henrik?«

»Da!«

»Ne, ne bo šla, in jaz tudi ne! Mi ostajemo tu. Jutri zjutraj, če boš hotel, bomo pa šli. Ne pa sedaj v tem vremenu in ponoči! Tega ne moreš zahtevati!«

Henrik ni odgovoril. Tako sta sedla oba k mizi. Nekaj časa so vsi molčali.

»Henrik, ali nam nočeš povedati, kaj hočeš storiti?«

»Ni potrebno!«

Tedaj Matija ni rekel ničesar več. Videl je, da bo mladi Bukovčan, v katerem je grozno delovalo, sam od sebe govoril. In bilo je res tako. Čez nekaj časa je skočil kvišku in je stegnil roke v zrak.

»Proč moram, — proč iz te uboge, proklete hiše, — ali — ali —«

»Henrik, pogledaj, dobro bi bilo, če bi pametno govoril z nami. Najboljše je, da

in Ivanova, mi je nekoč rekla: »Moji otroci so čisto po meni. Jaz jih popolnoma po svoje vzgajam. Radi me ubogajo in tako od srca jim pride.«

Nekaj dni po tistem mi je pa dejal mali Stanko: »Stric, kadar bo mama za en dan v mestu, bom jaz tudi vse berač s kamenjem pognal od hiše kot dela sosedov Tonček. Berač je grd, ne vem, zakaj mama ne verjame.«

Tako mi je rekel Stanko. Pokregal sem ga in poučil, seveda, zraven sem si pa mislil: Kdo vzgaja tegale Stankota? Njegova mama je ponosna na svojo vzgojo, toda očitno se je pokazalo, da vzgaja Stankota njegova družina — sosedov Tonček! On je dejal, da je berač grd, on je lučal za njim kamenje — ajdi, Stanko bo tudi tako — kadar mame ne bo doma...

Ej, tako je, tako! Vzgojitelj obrača, družina obrne! Sto lepih besed nič ne pomaga, tudi tisoč dobrih sklepov ne, če pride slaba družina in v eni minuti podere vso dobro stavbo. Vse premalo se zavedamo ljudje božji, da je družina največji vzgojitelj za vsakega človeka. Največji, pravim, najodločnejši. Žal, da je le prevečkrat ta vzgojitelj tako strašno slab! Zato pa želi vrle in poštene družine vsem slovenskim fantom

Vaš iskreni prijatelj

star fant.

prodaš posestvo in dokler to ne bo storjeno —

»Naj ostanem tu? Tu? Niti en dan! Niti pol dne več!«

»Tudi jaz pravim to. Ti moraš kmalu proč! Jutri! In da ne bo posestvo samo, bova ostala Lena in jaz tu, dokler se ga ne iznebimo. Potem ti bomo poslali denar in tebi ni treba potem za ničesar več skrbeti, tudi za nas ne.«

To je Henrik poslušal in prišlo je do razgovora, pri katerem je govoril skoraj samo Matija Gorec, in mladega Bukovčana popolnoma pridobil za svoje načrte.

Na kolodvoru v Breslavi je stal vojak-novinec. Vprašal je pravkar dva železničarja in tri ženske, ali še vedno ni prišel vlak iz Waldenburga. In vedno je zvedel, da mora še potrpeti. Tako je sedel potrtna klop v kolodvorski čakalnici, potegnil iz žepa brzojavko in bral:

»Henrik pride ob štirih v Breslavo. Pričakuji! Važni dogodki. — Matija.

Vlak je z ropotom pripeljal na postajo. Mladi branilec domovine se je naslonil na neki steber in čakal, da so šli ljudje mimo. Ni bilo dolgo in zagledal je onega, ki ga je pričakoval.

»Henrik! Henrik, kaj pa se je zgodilo? Kaj se je zgodilo važnega?«

»Ti — Janček! Kako prideš ti sem? Kako si vedel, da — «

»Pozor! Prostor! Pozor!«
Šla sta ven pred kolodvor.

»Henrik, povej mi, ali je kdo umrl?«
Resno in brez besed ga je pogledal.

»Henrik, povej mi vendar! Ali — ali je mogoče moj oče umrl?«

Rekrutu so stopile solze v oči.
»Ne, Janček! Vsi so zdravi. Samo — samo jaz bi kmalu umrl.

»Ti? Kaj pa ti je?«
»Sedaj nič! Sedaj mi ni nič!«

V neki gostilni sta našla tih kotiček. Tam je pripovedoval Henrik, kratko, trdo, večkrat od smeha prekinjen, kaj ga je privedlo sem. Kaj hoče tukaj, tega ne ve. Hoče biti samo proč od doma. Saj je tako lepo v Breslavi. Nato sta šla na Henrikovo željo v varieté. In če je bil Janček v gostilni nad vse srečen, potem je bil tu ves iz sebe od sijajnih stvari, ki so se vrtile na odru, in od samega začudenja je pozabil na vse skrbi.

Henrik je čisto tiho sedel poleg njega. Čutil je lastno ironijo tega položaja. Pred enim tednom, da, še včeraj, bi tega ne mislil.

Nastopila je skupina tirolskih pevcev. Peli so neko pesem o domotožju. Tedaj je šel Henrik v jedilnico in je izpil čašo piva, dočim je sedel Janček v nemi pobožnosti in imel solzne oči. Vso noč sta posedala v gostilnah in obema je gorelo v glavi. Do vojašnice je spremil Henrik svojega prijatelja.

»Lahko noč, Janček! Ti si bil edini, ki mi je ostal še zvest, ti in tvoj oče. Sedaj se bova tu večkrat videla!«

Potem, ko je blodil po nočnih cestah, je vedel: ni kraja, kjer je človek lahko tako silno sam kot v velikem mestu.

Prodaj lep, rudečelisasti BIK

ar 18 mesecev ter dobrega potomstva. — IVAN RBANC, Sostro 14, Spodnja Hrušica. 1320

OD DANES IN VČERAJ

SUMLJIVA DOBROTA.

Hanibal Hamlin je bil podpredsednik Zedinjenih držav za časa meščanske vojske (1861—1865) in pozneje poslanik na Španskem (1881—1883). Preden pa se začel pečati s politiko, je bil odvetnik in sicer prav izvrsten.

Neki Anglež, Pearson, je šel po glavni mestni ulici v Baltimoru, je padel na slabem cestnem tlaku in si je zlomil nogo. Več tednov je bil bolan. Od mesta je zahteval tisoč dolarjev odškodnine, a mu je niso hoteli dati. Šel je k Hamlinu in mu izročil zadevo.

Hamlin je pravdo dobil v prvi in tudi v drugi instanci. Izročili so mu tisoč dolarjev; poklical je Pearsona in mu je dal — en dolar.

»Kako to! En sam dolar!«

»Imel sem te in te stroške, moje zastopstvo stane toliko in Vam ostane še en dolar.«

Anglež je dolar vzel, ga je dolgo časa pazljivo ogledoval, nato pa odvetnika in ga je vprašal:

»Oprostite. Vaša dobrota se mi zdi zelo sumljiva. Kaj pa, če je še ta dolar ponarejen!«

TEPEC.

Napoleon III. je s svojo ženo Evgenijo leta 1864 šel gledat pristaniške naprave v vojni luki Cherbourg (šerbur). Z mornariškimi ministrom sta si ogledala tudi veliko zatvornico, napravljeno na izrečno povelje ministra. Med vožnjo se je zgovarjal cesar s pristaniškim kapitanom, starim, izkušenim pomorščakom.

»Kaj pa mislite o zatvornici?« ga je vprašal.

»Po mojem mnenju je ves ta denar izgubljen.«

»Drugí pa pravijo, da je denar dobro naložen.«

»Kder to trdi, je tepec,« se odreže kapitan.

Tedaj se obrne cesar smejaše se k ministru in mu reče: »Ali slišite, gospod minister?«

RAZZALJIVA PISMA.

Takih pisem ne pišemo samo danes, tudi naši predniki so se dobro razumeli na to in so prav odkritosrčno povedali, kar je komu šlo. Chranilo se je na primer pismo slavnega Zida Majmonida, ki ga je pisal svojemu tovarišu. Majmonides (1135—1204) je živel na Španskem; bil je pravi duševni velikan, učenjak, zdravnik, filozof, razlagavec svetih knjig, sploh vse. Najslavnejše njegovo delo se imenuje: Voditelj onih, ki so zabredli v zmote.

Z nekim tovarišem se je bil sprl in mu je pisal tole pismo, kratko sicer, a polno vsebine: »Če bi se batine dale pisati, bi dobil ti jako dolgo pismo od mene; tako pa ne vem, kaj naj ti pišem.«

PRAV SE MU JE GODILO.

Amerika ima vse polno svojih »kraljev«. Ford je »avtomobilni kralj«, Rockefeller »petrolejski kralj«, Vanderbilt »železniški kralj« itd., kakor se pač kdo udeležuje. Imenovani Vanderbilt je dobil svoje ime odtod, ker je vse polno železnic njegova last. Nekoč se je peljal po neki svoji progi. Sprevodnik, ki je listke pregledoval, ga je poznal in je šel molče mimo njega. Vanderbilu je bilo pa na tem, da vršijo njegovi uslužbenci službo vestno in točno, ne oziraje se ne na levo in ne na desno. Zato je rekel sprevodniku: »Zakaj ne zahtevate listka od mene?«

Sprevodnik ga je začuden pogledal, potem se je pa postavil strogo službeno pred njega in je dejal: »Gospod, prosim vozní listek.«

Vanderbilt je segel v žep, je iskal in iskal, listka ni bilo, založil ga je bil. Sprevodnik se pa ni dal omehčati; vestno vršil svojo službo je zahteval denar za listek in zraven še dvojni znesek za kazen, kakor je v Ameriki predpisano. Vanderbilu se še nikoli ni pripetilo, da bi bil na svoji lastni železnici moral plačati kazni. Sicer mu je bilo pa čisto prav.

MUNSTERBERSKI MORIVEC.

Mestece Münsterberg v Šleziji je bilo zmeraj na dobrem glasu. Tam pa, kjer se izgubljajo zadnje hiše ven v ravnino, med plotovi in grmovjem, stoji hiša, poznali so ga vsi in vendar nihče. Kajti nikdar ni nič govoril. Če ga je kdo kaj vprašal, ni nič odgovoril, ali pa te je več minut zijal v obraz in je slednjič iztisnil kratek da ali ne. Na močnem telesu je čepel star obraz poln gub, usta stisnjena skupaj; kvečjemu so se odprla, če je bilo treba privabiti kakšno žrtev. Gotovo je bil prav tak živalski človek kakor Haarmann in ravnotako malo predurka zmožen kakor on. Saj ni samo tučate umorjenih rokodelskih pomočnikov nasolil in predelal ostanke za predmete vsakdanje uporabe (naramnice, zaveze, mape), temveč je preko tega moril iz veselja do moritve, ne imajoč pri tem namena, da se prehrani. Za vsako žrtev je imel poseben lonec iz ilovice, ki jo je bil sam žgal, in na katerega je vžgal »tekočo« številko.

Delal je navadno takole: Med vrati rokodelskega doma »Zur Heimat« je čakal na rokodelce in jih je nagovarjal; rekel jim je, da jim bo preskrbel delo, in jih je zvabil na dom. Tam jim je rekel, naj se usedejo k mizi, se je priplazil od zadaj, s cepinom ali krampom, in je udaril po glavi s tako spretnostjo, da je bila takoj zdrobljena. Drugo je težko poročati. Zdi se nam, da so to pripovedke iz norišnice.

Popolnoma nerazumljivo je, da je ostalo to zverinstvo prikrto. Skoraj vsako noč je šla ta žival iz hiše, s polnim nahrbtnikom. Skoraj vsak dan je gnojila vrt s krvjo, in vse to so si razlagali hišni prebivalci in sosedí s psi in mačkami, ki jih je Denke pobijal, kakor jim je pravil. Pa so samo en-

krat videli pasjo kožo, ki jo je vrgel pred vrata svojih najemnikov, da ne bi nihče nič mislil. Sedaj seveda se na marsikaj spominjajo, na kar prej niso prišli. To je pa zmeraj tako, ko je že enkrat prepoznano. Mogoči so pa taki zločini le tako, da nihče na zločinca ne pazi, in sicer zato ne, ker se tudi zločinec za nikogar ne zanima. Policiji očitajo vse mogoče, in tudi po pravici; pozabimo pa, da bi lažje prišla zločinom na sled, če bi ji šlo občinstvo na roko.

POZRTVOVALNI ESKIMO.

V mestu Nome na polotoku Alaska v Ameriki je izbruhnila difterija. Vsak dan je umrlo 50 do 60 ljudi. Mesto je klicalo brezžično na pomoč, ker je zmanjkalo zdravila proti difteriji. Vrhutega je bil v celem mestu en sam zdravnik. Nato sta se podala iz mesta Tenana na pot aeroplan in Eskimo Amuna s sanmi, v katere so bili vpreženi psi, vsak z zadostnim zdravilom proti strahoviti bolezni. Nesreča je hotela, da se je od ameriške vlade poslani aeroplan nekaj poškodoval, kar se mu dotedaj še ni zgodilo, in se je moral 160 kilometrov pred ciljem spustiti na tla. Amuna je bil na poti, 600 kilometrov daleč je bilo do Nome. Med strašnimi viharji je prodirala majhna ekspedicija kar naprej, neprestano 72 ur skupaj, vsako uro so napravili 8 kilometrov! Nekaj pred Nome se je Amuna na saneh onesvestil, psi sami so vlekli sani naprej, poznali so pot. Mesto je bilo rešeno. Psi so pa od utrujenosti vsi poginili. Sedaj bodo postavili vodilnemu psu v Nome spomenik. Če ga kdo zasluži, ga zasluži on; saj so rešili psi vse mesto pogina. In Amuna ga tudi zasluži.

NELSONOVA SLUTNJA.

Slavni ameriško-angleški slikar Benjamin West (1738—1820) je postal znan posebno po svojih slikah: smrt generala Wolfa in smrt Nelsona. Nelson je bil najslavnejši angleški admiral, padel je v bitki pri Trafalgaru, 21. oktobra 1805. O postanku slike »smrt Nelsona« se pripoveduje sledeča dogodbica:

Pred zadnjim vojnim pohodom so priredili veliko svečanost in Benjamin West je sedel zraven njega. Obžalovaje je rekel Nelson, da nima za upodabljanje umetnosti — slikarstvo in kiparstvo — zadosti razumevanja. Ni bil pač v tem dovolj vzgojen: »Vendar pa napravi neka podoba zmeraj velik vtis,« je rekel živahno, »Vaša smrt Wolfeja«, pa naj jo vidim kjerkoli, vselej se ustavim in jo občudujem. Kako je pač to, da ne napravite več takih slik, ko ste tako izredno nadarjeni? Ali ni več takih prizorov? — Wolf je padel v bitki —

»Jih ni,« je rekel umetnik.

»Res je, na to nisem mislil,« je odvrnil Nelson zamišljen. Molk je prekinil West z opombo: »Sicer se pa bojim, da mi bo dala Vaša neustrašenost prej ali slej vreden predmet za moj posel. In tedaj bi naredil podobno sliko.«

»Ali res?« in ko mu je West pritrdil, je trčil z njim, izpraznil kozarec in dejal: »Potem bi moral pač želeči, da Vam bom dal takoj v prvi bitki prilliko za sliko. In že kar mislim, da bo tako.«

Kmalu nato je šel Nelson na morje, prišlo je s francosko-španskim brodom do znamenite bitke pri Trafalgaru, in zgodilo se je, kar je slutil: padel je. — Primerjaj Zgodovinske anekdote, 2. zvezek, stran 118: Kratek slog.

Benjamin West je držal besedo, »Nelsonova smrt« je med njegovimi najbolj znamenitimi in najbolj razširjenimi slikami.

sv Najvišji stolp na Nemškem. Na Nemškem bodo napravili nov stolp za brezžično brzojavljanje. Visok bo 255 metrov; novi načrti ga hočejo dvigniti celo na 280 m. Vidi se nam kakor romantika bodočnosti, oznanjevana po Jules Vernu. Ogromen je podstavek zgradbe. Tri noge ima, stojijo pa na polumeru 30 metrov in obstoji vsaka klada iz 350 kubičnih metrov železobetona. Izolacijo posredujejo izolatorji iz porcelana, kojih vzdava se vrši po novem sistemu. 17 m polumera ima krog v višini prvega nadstropja, pod vrhom se pa stranska dolžina zgradbe zniža na 6 m. Prorez stolpa je enakokrak trikotnik in ne več kvadrat, kakor je bilo to dosedaj. Veliko tehnikov je bilo proti temu, a računi o vetrovih so pokazali možnost in prednost novosti. Celó v Ameriki je zbudil novi sistem veliko pozornost in ga skušajo posnemati. Od novih zanimivosti stolpa omenjamo posebno 90 cm široko dvigalo za dve osebi. Dvigalo žene Dieslov motor. Poleg tega je notri v cevi še ozka lestva, zunaj se je pa ovijajo stopnice. Na vrhu stolpa bo poskusna štacija, žarometi itd. Če bo vreme gradbi ugodno in ne bo tudi sicer nobene zakasnitve, pravijo, da bo postavljen stolp v šestih do osmih tednih. Stolp bo najvišji za ta namen zgrajeni na vsem svetu in bo le za par metrov nižji kakor Eiffelov stolp v Parizu.

sv Konec sveta. Angleška prvoboriteljica Pankhurst je najbrž že obupala, da bi ženske kdaj dosegle iste pravice, kakor jih imajo moški. Zato je začela prerokovati in sicer same slabe stvari. Pravi, da sicer svet sam ne bo izginil, da bodo pa prišle strašne katastrofe in bo vsa naša civilizacija uničena. Pravi

tudi, da ji njene sanje vse to povedo. Spričo ljubeznivosti naših civiliziranih sodobnikov bi uresničenje njenih prerokb še ne bila najhujša nesreča.

sv 125 let star. V Latviji je bilo sedaj ljudsko štetje. Blizu mesta Libava so ugotovili starost kmeta Oženka s 125 letmi. Kljub visoki starosti je še zelo krepek in zdrav in tudi dobro sliši. Ima izboren spomin in s prav dobro spominja na zgodovinske dogodke preteklega stoletja. Tudi pešec je še dober; pri zadnjih volitvah je šel peš v bližnje mesto, da je oddal tam svoj glas. Latvijska vlada mu bo določila sedaj dosmrtni prispevek, da bo leta, ki so mu še usojena, lahko brez skrbi preživel.

— Zanimivost iz življenja umrlega avstrijskega krvnika Langa. Bivši avstrijski krvnik Jožef Lang je prišel nekoč v Novo mesto, da usmrti nekega cigana. Imel sem priliko, da sem ga spoznal osebno v gostilni. Bil je lep črnolas in vitek, pa vendar plečat dečko. Obleden je bil okusno in je bil finega vedenja. Z menoj se je prijazno razgovarjal. Med razgovorom mi je povedal sledečo zanimivo zgodbi iz svojega življenja, ki mu je pomogla do njegove krvniške službe. Pripoveduje: Nekoč — bilo je pozno v noč — korakam po dunajskih ulicah zamišljen proti domu. Blizu cerkve sv. Stefana zaslišim neko lomastenje, klic na pomoč in potem zopet zamolkle udarce. Stopim v sosedno ulico, odkoder so prihajali klici na pomoč in ugledam gručo dunajskih apašev, ki neusmiljeno tolčejo po nekem človeku, ki je le jedva imel toliko moči, da je mogel klicati na pomoč. Hitro pograbim prvega izmed roparjev, ki mi je bil najbližje pri roki (Lang je bil izvrsten atlet) ter ga treščim s tako silo med druge, da so vsi popadali po tleh. Priskočim k napadencu in ga odnesem v bližnjo hišo. Neznani napadenec je bil neki sodnik iz mojega okraja. Kmalu po tem dogodku sem stopil na sodišče po svojo prošnjo, s katero sem prosil za mesto p. umrlem krvniku Selingerju. Na sodišču zagledam dotičnega sodnika, ki sem ga rešil težkih apaških pesti. Ko sem sodniku pojasnil namen svojega prihoda, mi je zagotovil, da bo prošnja v najkrajšem času ugodno rešena, dasiravno je bilo mnogo prošilcev za to mesto. — Kmalu na to sem prejel dekret, da sem imenovan za avstrijskega krvnika.

Kje je gospodična?

Vabilo na REDNI OBČNI ZBOR

„MLEKARSKEGA DRUŠTVA“, kateri se vrši v nedeljo dne 15. marca ob 3. uri popoldne v društvenem domu na Ježici pri Ljubljani.

DNEVNI RED: 1. Poročilo društvenega vodstva. — 2. Poročilo blagajnika. — 3. Volitev društvenega vodstva, razsodišča in pregledovalcev računov. — 4. Določitev upravnega prispevka za leto 1925. — 5. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vjud- so vabi — ODBOR. — Naprošamo tem potom vsa županstva, da blagovolijo to vabilo pred cerk- kvijo razglasiti.

Favorit- in Ullstein-

modni listi ter kroji za pomlad in poletje 1925 se dobe samo pri tvrdki ANT. KRISPER, Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 3. 1252

Zoper slabo prebavo,

bledico in oslabelost naročite HOČEVARJEVO „AROMATICO ŽELEZNATO TINKTURO“ po 20 Din steklenica — številne zahvale na razpo- lagol Po pošti od 3 steklenic dalje samo od izdelovalca lekarnarja HOČEVARJA, VRHNICA.

KUPITE izvanredno po znižani ceni belo platno za rjuhe, 150 cm široko, meter Din 27.—, isto bolj grobo, meter Din 33.—. Isto se Vam priporoča ugodni nakup blaga za birmance, ter za moške in ženske obleke. Vzorce od platna zastoj. — Se priporoča

Anton Savnik — škofja Loka.

Kupim vsako množino:

hrastovega mah u, češminovo lubje od palic in korenin (skor- jo) ter krhljikovo lubje.

Ponudbe na ANT. STERGAR — Kamnik.

VAJENCA za kovaško obrt sprejme FR. HROMEČ, Podgorica, p. Dol pri Ljubljani. 1343

Iščem ŽAGARJA.

Nastop takoj. Službeni pogoji in plača ustmeno. Ivan PAPLER, Zgor. Bessica, pošta Kranj. 1344

CENE PADLE

pri vsem manufakturnem blagu. Došlo ravno kar mnogo češkega blaga. — Želero, vse vrste želez- nina, porcelan, steklo, in vse vrste drugo blago se je močno pocenilo v trgovini

JOS. SENICA — DOMŽALE.

Stalna zaloga najboljšega PORTLAND-CEMENTA.

Najboljši
šivalni stroj je edino le
Josip Petelinc-a

znanka
Gritsner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Pražskega
spomenika, ob vadi
Pest v razenju brzo plača. Večletna garancija.
Delavnica za popravila
Na veliko Telefon 813 Na malo

Velika noč se bliža

nabavili si boste lepe nove obleke, nogavice, predpasnike, srajce, pisano in belo platno, katero kupite najbolje in najceneje v veletrgovini IVAN SAVNIK — KRANJ. 1339

O, kako prijetno! vzklikna vsakdo, kdor je enkrat poizkusil ELZA-MILA v obliki steklenic. Feller- jeva Elsa-mila so prava mila lepote elegantni ženi, kakor tudi mila zdravja vsakemu pametnemu možu! Pri uporabi so jako štedljiva, radi tega po- cenili Dobe se v 5 raznih vrstah (Mlijno-, glicer- novno-, boraksovo-, katanovo- in milo za britje). Za poizkus 5 kosov 52 dinarjev, ako se pošlje de- nar vnaprej, po povzetju za 62 dinarjev pri lekar- narju EUGEN V. FELLER v STUBICI DONJI, Eisatrg 16, Hrvatsko. 7045

Najnižje cene pri manufakturnem blagu
dosežete edino le pri meni! Zatorej Vas vabim k nakupu blaga, ki sem ravno kar prejel velikansko množino v bogati izbiri za pomladanske in letne obleke. Ker je direkten nakup in vsled porasta dinarja, so cene zelo nizke, tako, da je vsakemu možno za veliko noč nabaviti si za mal denar krasno obleko. Za cenj. nakup se najtopleje pri- poročam. — J. MENART, trgovec — DOMŽALE.

Belo platno

trpešno „Tret“ m 13 Din, me/no „Sava“ 12 Din. Slovensko platno zelo močno 14 Din, fine „Beograd“ tkanine 17 Din, zelo fine tkanine „Gorica“ za srajce 19 Din, posebno fini natural sifon 27 cm 22 Din, raspošila veletrgovina R. Ster- mecki, Celje št. 19. Ilustrirani cenik s des 1000 slikami se pošlje vsakemu zastoj, vsotni od skake, kamarna in rasne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride s vlakom osebne ku- povat, dobi nakup primarno po- vrnitev vojnja. Naročila des 100 Din poslati prosto. — Trgovci engross cene.

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Najcenejši nakup

modrocev, žičnih vlečkov, di- vanov, otoman ter vseh tapetniških izdelkov. Prodaja tudi timo, afrik in blago za žimnice po najnižjih cenah. — Se priporoča

Rudolf Sever,
specijalna zaloga tapetniških izdelkov,
Ljubljana, Gospodarska cesta 6.

Vabimo na ogled!

Pozor ženini in nevasti!

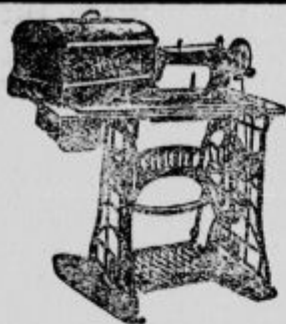
Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogo- voru ter brez vsakega odbitka.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo, v lastni palači, zidani še pred vojno iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamstvo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z ne- omejenim jamstvom, za vloge vsi člani s svojim premoženjem, ki presega več- kratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 200 milijonov kron.

Najpopolnejši STOEWER šivalni stroji

za šivilje, krojače
in čevljarje ter za
vsak dom.

Preden si nabavite
stroj, ogledajte si to
izrednost pri trdnosti

L. Baraga,

Ljubljana
Selenburg. ul. 6/1.
Brezplačen posk.
15 letno jamstvo.

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Najboljše dušičnato gnojilo

ZA VSE ZEMLJE IN VSE RASTLINE V
POMLADNI DOBI JE

Čilski soliter

ki se ga dobi pri Kmetijski družbi v Ljubljani, kakor tudi pri drugih gospodarskih organizacijah. — Navodila o pravilni uporabi tega in drugih umet. gnojil se dobijo

BREZPLAČNO

od Poddelegacije Proizvajalcev
Čilskega solitra

LJUBLJANA - Gruberjevo nabrežje 16.

Cene padle! Kje ???

V modni in manufakturni trgovini

F. in I. Goričar „Pri Ivanki“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

katera je dobila zelo veliko izbiro modnega blaga za moške in ženske obleke, kotenine, delenov, cefirjev, oxfordov; svilenih, delenastih in kamrikastih rut. Zgotovljene otroške obleke za dečke in deklice, predpasnike, namoderneše moške srajce i. t. d. po neverjeno nizkih cenah.

Pridite in prepičajte se!

Merjasca izvrstnega plemenilca, jokiške pasme, 16 mesecev starega, 115 kg težkega, ima naprodaj **Ivanka ŠPORAR**, Pri cerkvi št. 1, p. Struge na Dolenjskem. 1155

Nad 120 milijonov kron

sem izplačal sorodnikom AMERIKANECV v zadnjih letih kot zavarovalnine, odškodnine ponesrečenih in druge terjatve. — Ako imate Vi kakšno zadevo v Ameriki ali drugod na tujem, pridite k meni, da jo uredim, ako se sploh da. — **Dr. Ivan CERNE**, gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6 (Ljudske posojilnice poslopije).

Priporoča se trdnica

R. MIKLAUC, Ljubljana

Lingarjeva ul. - Medena ul. - Pred Skolijo

pri nakupu

suknenega in modnega
blaga za moške obleke.

Zahtevajte cenik ali vzorčno knjigo.

Majerja in majerico

brez otrok, ki znata oba dobro molziti, sprejme v službo graščina KRIŽ pri Kamniku. Hrana in plača po dogovoru, potrebna jeoseb. predstava.

Posluje po celi Jugoslaviji.

Ustanovljena leta 1913. — Delniška glavnica znaša 3.000.000 Din v zlatu.

„JUGOSLAVIJA“

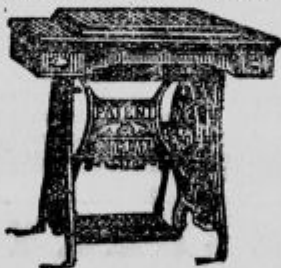
Splošna zavarovalna družba.

Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani

sklepa: 1. požarna zavarovanja; 2. življenska zavarovanja; 3. nezgodna in jamstvena zavarovanja; 4. zavarovanja proti škodam vsled tatinskega vloma; 5. transportna zavarovanja; 6. zavarovanja proti škodam vsled razbitja stekla. — Največji tu delujoči zavod. — Družba je prevzela od »Graške vzajemne zavarovalnice« in od zavarovalnih družb »Feniks« (požarni oddelek) in »Franko-Hongroise« ves njihov kupčijski obstoj v naši državi. — Najnižje tarife. — Takojšnja plačila škod. — Glasom naredbe ministrstva za vojno in mornarico nadomeščajo police splošne zavar. družbe »JUGOSLAVIJE« ženitvene kavicje za častnike.

Pisarna: Dunajska cesta št. 15.

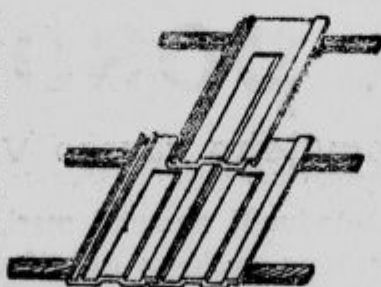
Telefon 571.

IVAN JAK in sin

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta št. 2.

Najboljši šivalni stroji in pletilni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867. — Vezenje počuje brezplačno. Posamezni deli koles in šival. strojev. — 10 letna garancija. — Pisalne stroje »ADLER« in »URANIA«. Kolesa iz prvih tovarn »Dürkopp«, »Styria«, »Waffenrad« in »Kaysers«.

Najcenejše strešno kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 18

prele VIDIC-KNEZ tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, s eno ali dvema za rezama, kakor tudi bobrovcov (biber) in

zidno opeko

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzjav.: Gospobanka.

Račun poštnega čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945

v lastni palači (vis à vis hotela „Union“).

Račun poštnega čekovnega urada v Zagrebu št. 39.080

Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60.000.000.—, vloge nad K 600.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jelekne shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji

Amerikanski oddelek: Direktne zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.